Annus II. - Vol. II Die 10 Novembris 1910. Num. 21.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

SUMMARIUM

I. *Acta Pii PP. X:* Litterae Apostolicae, pag. 851. — II. *S. C. Consistorialis:* Dubia circa decretum «Maxima cura», pag. 854; Epistola ad Emum Cardinalem Vaszary, Primatem Hungariae, pag. 855; Declarationes circa iusiurandum a Motu proprio «SacrorumAntistitum» praescriptum, pag. 856; Nominationes Episcoporum, pag. 857; Erectiones dioecesum, pag. 858. — III. *S. C. de Progaganda Fide:* Nominationes Episcoporum, pag. 859. — IV. *S. R. Rota:* Iurium, pag. 860; Nullitatis matrimonii, pag. 874 et 886.

Diarium Romanae Curiae; nomine, onorificenze, necrologio, pag. 892.

Appendix: Decretum «Sacra Tridentina Synodus» de quotidiana SS. Eucharistiae sumptione, pag. 894; Decretum «Post editum» de S. Communione infirmis non ieiunis, pag. 898.

ROMAE
TYPIS POLYGLOTTIS VATICANIS

MDCCCCX.

Directio: Palazzo della Cancelleria. — Roma.
Administratio: Tipografia Poliglotta Vaticana. — Roma.

Pretium annuae subnotationis.
Pro Italia, L. **12.** — Extra Italiam, L. **15.**
Unius fasciculi, L. **1.**

«*Bis* fere *in mense* (Commentarium) *prodibit, ac quotiescumque vel necessitas vel utilitas id postulare videbitur*». (Ex *Commentarii Officialis* ratione, die 29 Octobris 1908 edita).

INDEX HUIUS FASCICULI

ACTA PII PP. X

Litterae Apostolicae

pag.

I. *Incensum.* - Erigitur nova Archidioecesis Simlensis (Simla) in Indiis Orientalibus. - *13 septembris 1910.* 851

II. *In hoc summo.* - Erigitur novus Vicariatus Apostolicus de « Kilima-Njaro » in Africa Orientali. - *13 septembris 1910* 852

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

I. Dubia circa decretum « Maxima cura ». - *5 octobris 1910.* 854

II. Epistola ad Emum V. Claudium S. R. E. Cardinalem Vaszary, Archiepiscopum Strigoniensem et Primatem Hungariae. - *20 octobris 1910* 855

III. Declarationes circa iusiurandum a Motu proprio « Sacrorum Antistitum » praescriptum. - *25 octobris 1910.* 856

IV. Nominationes Episcoporum 857

V. Erectiones Dioecesum. 858

S. CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE.

Nominationes Episcoporum 859

SACRA ROMANA ROTA.

I. *Ugentina* - Iurium - *9 iulii 1910.* 860

II. *S. Christophori de Habana.* - Nullitatis matrimonii. - *15 iulii 1910.* 874

III. *Varsavien. seu Lublinen.* - Nullitatis matrimonii. - *21 iulii 1910* . 886

DIARIUM ROMANAE CURIAE

I. Segreteria di Stato. *Nomine e onorificenze.* 892

II. Maggiordomato di Sua Santità. *Nomine* 893

III. Necrologio. . . . . »

APPENDIX.

I. Decretum « Sacra Tridentina Synodus » de quotidiana SS. Eucharistiae sumptione. - *17 decembris 1905* 894

II. Decretum « Post editum » de S. Communione infirmis non ieiunis - *7 decembris 1906* 898

Annus II. - Vol. II. Die 10 Novembris 1910. Num. 21.

ACTA APOSTOLICAE SEDIS

COMMENTARIUM OFFICIALE

ACTA PII PP. X

LITTERAE APOSTOLICAE

I.

ERIGITUR NOVA ARCHIDIOECESIS SIMLENSIS (SIMLA) IN INDIIS ORIENTALIBUS.

PIUS PP. X.

Ad futuram rei memoriam. — Incensum, quod Nos urget, studium Christi regnum in terris propagandi, admonet Nos, ut quum in aliqua regione auctus fidelium numerus tum Episcoporum muneribus, tum ipsius gregis utilitati officere videatur, mutatis eorumdem locorum condicionibus quam maxime prospiciamus. Cum vero inter ingentem hominum multitudinem, qui septentrionalem tractum Indiarum Orientalium incolunt, Christifideles, adiuvante Domino, non intermisse succrescant, cumque pluris intersit eos quotidie magis augeri ac multiplicari; Nos, de consilio etiam Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium S. Congregationi Christiano nomini propagando praepositorum, novam ibi Metropolitanam Sedem erigendam censuimus. Quare ex certa scientia ac matura deliberatione Nostris, deque Apostolicae potestatis Nostrae plenitudine, praesentium vi, motu proprio, aliquot districtus ab archidioecesi Agraensi et aliquot a dioecesi Lahorensi seiungimus ac dismembramus, eosque in archidioecesim, cuius sedem in urbe Simla positam volumus, dilata sententia quod ad eius suffraganeas ecclesias, erigimus et constituimus. Praeterea novam huiusmodi archidioecesim apostolicis curis Ordinis Fratrum Minorum Capulatorum libenti animo concredimus, quippe qui de catholica Religione inter Indos proferenda optime assidueque mereantur. Denique votis sive dilecti filii Nostri S. R. E. Cardinalis eiusdem S. Congregationis de Propaganda Fide Prae-

fecti, sive Venerabilium Fratrum Archiepiscopi Agraensis et Episcopi Lahorensis benigne exceptis, quibus commissum fuerat praestitutae huius archidioecesis limites praefinire, his, qui sequuntur, districtibus eandem archidioecesim constare decrevimus. Itaque ab archidioecesi Agraensi seiungantur districtus quorum vulgo nomina: « Simla, Ambala, Hissar, Karnal, Patiala, Nakha, Jind, Loharu et Maler Kotla », atque e dioecesi Lahorensi districtus seiungantur, vulgo nuncupati: « Mandi, Suket, Kulu, Lahul et Spiti », atque ex his omnibus nova archidioecesis componatur, quae est Simlensis appellanda. Decernentes, praesentes litteras firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectat et spectare poterit in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari et definiri debere, atque irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus Nostris et Cancellariae Apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliisque Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis ceterisque, speciali licet atque individua mentione et derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII Septembris MCMX, Pontificatus Nostri anno septimo.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

II.

ERIGITUR NOVUS VICARIATUS APOSTOLICUS DE " KILIMA-NJARO " IN AFRICA ORIENTALI.

PIUS PP. X.

Ad futuram rei memoriam. — In hoc summo Sacerdotii fastigio, ad quod evecti sumus, cum illud praecipue sit Nobis cordi, ut Christi nomen in universas terras quam maxime propagetur, novas ad hoc Missiones in iis locis libentes erigimus, ubi auctus fidelium numerus id postulare videatur. Itaque cum Apostolicus Vicariatus de Bagamoyo in Africa orientali, haud pridem erectus, non mediocre divina opitulante gratia incrementum habuerit, peropportunum Nobis visum est, quo nascentibus in eadem regione necessitatibus facilius prospici queat, et catholicae fidei progressum impensius foveri, distractam ex huiusmodi Vicariatu

borealem partem in novam constituere Missionem. Quare omnibus rei adiunctis cum Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus S. Congregationi Christiano nomini propagando praepositis scite naviterque perpensis, motu proprio atque ex certa scientia et matura deliberatione Nostris, deque Apostolicae potestatis Nostrae plenitudine praesentium tenore borealem plagam praedicti Apostolici Vicariatus de Bagamoyo a reliquo eiusdem Missionis territorio seiungimus, atque in novum Vicariatum apostolicum de *Kilima-Njaro* nuncupandum erigimus et constituimus, cuius fines sint: ad Boream Vicariatus apostolicus de Zanzibar; ad Orientem Oceanus Indicus; ad Occidentem Vicariatus apostolicus de Unianembe; ad Meridiem vero definiatur cursu Fluminis *Msangassi* ab eius ostio in Oceanum usque ad *Mgera*, - qui locus ad Bagamoyensem Vicariatum pertinere pergit -, atque exinde per lineam quae Occidentem versus prosequitur usque ad limites Vicariatus de Unianembe prope lacum *Balangidda* ad Septentionem loci *Jrangi*. Praeterea novum hunc Vicariatum apostolicum de *Kilima-Njaro* ita constitutum quem omnibus et singulis iuribus, honoribus, privilegiis, indultis frui volumus, quibus apostolici huiusmodi Vicariatus gaudent, eadem Apostolica auctoritate Nostra ac propensa quidem voluntate curis committimus alumnorum Congregationis a Spiritu Sancto et ab Immaculato Mariae Corde. Decernentes, praesentes litteras firmas, validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, illisque ad quos spectat et spectare poterit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos iudicari et definiri debere, atque irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Nostris et Cancellariae Apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliisque Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis ceterisque, speciali licet atque individua mentione et derogatione dignis, in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XIII Septembris MCMX, Pontificatus Nostri anno octavo.

R. CARD. MERRY DEL VAL,
a Secretis Status.

L. ✠ S.

S. CONGREGATIO CONSISTORIALIS

I.

DUBIA CIRCA DECRETUM " MAXIMA CURA ".

Cum nonnulli Ordinarii quaedam dubia circa vim et interpretationem decreti « *Maxima cura* » proposuerint, Sacra Congregatio Consistorialis, mandante SSmo Domino Nostro Pio PP. X, eisdem dubiis die 3 octobris 1910, respondit prout infra:

1. Utrum examinatores eligendi iuxta praescriptum *can. 4* adhiberi possint in examinibus pro collatione beneficiorum atque sint unum et idem ac examinatores de quibus statuit Trid. Synod. *cap. 18 sess. 24 de reform.;* an potius sint distincti et adhibendi dumtaxat pro amotione decernenda.

R. Affirmative ad I^am^ partem, negative ad II^am^.

2. An examinatores sive synodales sive prosynodales nunc existentes, per idem decretum a munere cessent.

R. Servetur dispositio finalis decreti.

3. Utrum Ordinarii, quando Synodus non celebratur, adhuc indigeant indulto S. Sedis pro eligendis examinatoribus.

R. Negative.

4. Utrum Ordinarii possint eligere aliquem sacerdotem regularem in examinatorem vel consultorem.

R. Affirmative, dummodo sacerdos regularis parochus sit, si in consultorem eligatur.

5. Utrum eligere possint extradioecesanum.

R. Affirmative in parvis dioecesibus, aut quoties iusta aliqua causa intercedat.

6. Utrum Ordinarius inter examinatores accensere possit Vicarium suum generalem.

R. Non expedire.

7. Utrum inter examinatores aliquot parochi accenseri possint.

R. Affirmative.

8. Utrum una eademque persona esse possit simul examinator et consultor.

R. Affirmative, sed non in eadem causa. Generatim tamen expedit ne plura officia in una eademque persona cumulentur.

9. Utrum consultores dioecesani de quibus in § *2, can. 4* quorum consensus (quoties deficiat capitulum cathedrale) requiritur in electione examinatorum et parochorum consultorum, iidem sint ac collegium praefatum parochorum consultorum.

R. Negative; sed consultores dioecesani stant loco capituli in aliquibus dioecesibus ubi cathedrale capitulum erigi adhuc non potuit.

10. Utrum in computanda antiquitate electionis ratio habenda sit electionum praecedentium; an dumtaxat electionis praesentis, ita nempe ut qui bis vel ter electus iam fuerit, antiquior non habeatur illo qui prima vice electus sit, dummodo pari die electio evenerit.

R. Negative ad I^{am} partem, affirmative ad II^{am}.

11. Utrum error in computanda antiquitate et admissio alicuius examinatoris seu consultoris, hac de causa illegitima, inducat nullitatem actorum.

R. Negative.

12. Utrum iusiurandum in *can. 7* praescriptum debeat singulis vicibus in singulis causis renovari, an sufficiat illud semel emittere post electionem aut in primo conventu.

R. Sufficit semel emissum, durante munere, dummodo pro omnibus causis fuerit emissum. Potest tamen Ordinarius exigere ab examinatoribus et consultoribus ut illud renovent in casibus particularibus, si id expediens iudicaverit.

C. Card. De Lai, *Secretarius.*

L. ✠ S.

Scipio Tecchi, *Adsessor.*

II.

AD EMINENTISSIMUM VIRUM CLAUDIUM S. R. E. PRESBYTERUM CARDINALEM VASZARY, ARCHIEPISCOPUM STRIGONIENSEM (ESZTERGOM) ET PRIMATEM HUNGARIAE.

Emñe ac Rmñe Domine mi Obsmñe,

Eminentiae Vestrae litterae, nomine etiam omnium Hungariae Antistitum datae sub die 27 transacti septembris, ad SSmñum Dominum Nostrum pervenerunt. Quas quidem Ipse assueta benignitate excepit, nec dissimili cura, prout rei gravitas postulabat, expendit; mihique haec Eminentiae Vestrae coeterisque Antistitibus communicanda mandavit.

Porro SSmi Domini Nostri mens est ut firma sit lex qua prohibetur ut diaria et commentaria, etiam optima, quae tamen de politicis

rebus agunt quae in dies eveniunt, aut de socialibus et scientificis quaestionibus quae pariter in dies exagitantur quin adhuc de iis certa sententia habeatur, haec, inquam, in manibus alumnorum seminarii libere non relinquantur. Nil tamen vetat quominus superiores seminarii aut magistri, si agatur de quaestionibus scientificis, legant alumnis aut legendos articulos in sua praesentia tradant eorumdem diariorum et commentariorum, quos ad alumnorum instructionem utiles vel opportunos censent.

Commentaria vero in quibus nil contentionis continetur, sed notitias religiosas, S. Sedis dispositiones et decreta, Episcoporum acta et ordinationes referunt, vel alia quae quamvis periodica non aliud sunt quam lectiones ad fidem et pietatem fovendam utiles, haec, inquam, possunt, probantibus seminarii moderatoribus, prae manibus alumnorum relinqui tempore a studio et ab aliis praescriptis officiis libero.

Haec dum Tibi pro meo munere significo, manus Tuas humillime deosculor meque impenso animi obsequio profiteor

Eminentiae Vestrae

Romae, die 20 octobris 1910.

addictissimum famulum
CAIETANUM CARD. DE LAI,
S. Congr. Consistorialis Secretarium.

III.

DECLARATIONES

CIRCA IUSIURANDUM A MOTU PROPRIO "SACRORUM ANTISTITUM" PRAESCRIPTUM.

Ad hanc sacram Congregationem proposita sunt quae sequuntur dubia circa Motum Proprium *Sacrorum Antistitum*, die 1 Septembris proxime lapsi editum, nimirum

I. utrum qui, in praesenti, plura obtinent officia vel beneficia, unum dumtaxat iusiurandum praestare possint, an tot iuramenta emittere teneantur quot possident officia vel beneficia;

II. coram quo Moderatores generales Ordinum aut congregationum religiosarum praestare debeant eiusmodi iusiurandum;

III. an Vicarius generalis delegari possit ab Episcopo, generali modo, ad iusiurandum excipiendum;

IV. utrum iuramenti formula, pluribus simul convenientibus, ab omnibus singillatim legenda sit, an vero sufficiat ut ab aliquo ex eis recitetur;

V. an quotannis teneantur renovare iusiurandum vicarii parochiales, confessarii et sacris concionatores, quibus facultas singulis annis prorogatur;

VI. utrum parochi, in locis a residentia Episcopi dissitis, teneantur emittere iuramentum coram Vicariis foraneis, an sufficiat ut ad Episcopum remittant iurisiurandi formulam ab ipsis subsignatam;

VII. an novi beneficiarii debeant subscribere formulam tum professionis fidei tum iurisiurandi.

SSmus Dominus Noster Pius PP. X, in audientia die 21 Octobris 1910 Emo Cardinali Secretario sacrae Congregationis Consistorialis concessa, mandavit ut respondeatur:

ad I. sufficere unum iusiurandum, sed de eodem prius praestito fides exhibenda est ei, qui ius habet aliud exigendi iuramentum;

ad II. Moderatores generales, qui actu Ordini vel Congregationi vel Instituto praesunt, coram Patribus sui Definitorii, sive Assistentibus sive Consiliariis generalibus; Moderatores autem generales, qui in posterum eligentur, coram Praeside capituli generalis;

ad III. affirmative, postquam ipse in manibus Episcopi iusiurandum praestiterit;

ad IV. sufficere ut, formulâ iuramenti ab uno recitata, a ceteris singulis, iureiurando emisso, formula ipsa subscribatur;

ad V. negative;

ad VI. pro hac prima vice sufficere ut memorati parochi subsignent iuramenti formulam iuxta indultum diei 25 Septembris elapsi; in posterum vero parochos teneri ad iuramentum praestandum coram eo a quo beneficii possessionem obtinebunt;

ad VII. quoad professionem fidei, nihil innovandum; quoad iuramentum, servandam dispositionem Motus Proprii *Sacrorum Antistitum.*

Datum Romae, ex aedibus sacrae Congregationis Consistorialis, die 25 Octobris 1910.

C. Card. De Lai, *Secretarius.*

L. ✠ S. Scipio Tecchi, *Adsessor.*

IV.

NOMINATIONES EPISCOPORUM.

SSmus D. N. Pius PP. X, decreto Sacrae Congregationis Consistorialis, elegit:

5 septembris 1910. — R. P. D. Vincentium Pisani, iam episcopum Anglonen. et Tursien., in Administratorem Apost. eiusdem dioecesis.

1 octobris 1910. — R. P. D. Adulphum Turchi, episcopum Caiacensem, in Administratorem Apostolicum Aversanae dioecesis.

12 octobris 1910. — R. D. Eduardum Brettoni, presbyterum archidioeceseos Florentinae, in Episcopum cathedralis ecclesiae Regiensis (Reggio Emilia).

18 octobris 1910. — R. D. Maximilianum Crespo, presbyterum archidioecesis Popayanensis, in Episcopum cathedralis ecclesiae Antioquiensis in republica Columbiana.

— R. D. Franciscum Christophorum Toro, presbyterum dioecesis Antioquiensis, in Episcopum cathedralis ecclesiae de Socorro.

3 octobris 1910. — Transtulit R. P. D. Ioachimum Antonium d'Almeida, a cathedrali ecclesia Piahunensi ad nuper erectam dioecesim Natalensem in Brasilia.

Mandavit autem idem SSmus Dominus ut hac de re Litterae Apostolicae sub plumbo ad tramitem iuris expediantur.

V.

ERECTIONES DIOECESUM.

SSmus D. N. Pius PP. X, decreto Sacrae Congregationis Consistorialis, erexit:

19 octobris 1910. — Novam apostolicam praefecturam Fluminis Nigri *(Rio Negro)* in Brasilia, sequentibus praefinitam limitibus, nempe, in ea parte quae est ad ortum solis et inter ortum solis et septentrionem, territorio praelaturae vulgo *Rio Branco;* in ea parte quae est inter septentrionem et occasum solis, territorio rerum publicarum Benezuelensis et Columbianae; in ea parte quae est inter meridiem et ortum solis, divortio aquarum affluentium in Flumen Nigrum. Haec autem linea, quae discedit a confluenti Fluminis Nigri et Fluminis Albi atque per praefatum divortium aquarum a parte occidentali Fluminis Nigri pergit usque ad confinia Columbiana, extabit uti linea divisionis inter praefecturam quae erigitur et inter Amazonum dioecesim necnon praefecturas nuncupatas *Teffé* et *Solimoës Superioris.*

S. CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE

NOMINATIONES EPISCOPORUM.

Brevi Apostolico nominati sunt:

17 augusti 1910. — R. P. Paulus Perini, Societatis Iesu, Episcopus cathedralis ecclesiae Mangalorensis (Mangalore-India).

13 septembris 1910. — R. P. Ludovicus Munsch, Congregationis a Spiritu Sancto et Immaculato Mariae Corde, Episcopus titularis Magnesiensis et Vicarius Apostolicus de Kilima-Njaro in Africa orientali.

— R. P. Raphael Presutti, Ordinis Fratrum Minorum Cappuccinorum, Episcopus titularis Anchialensis et Vicarius Apostolicus Arabiae.

— R. P. Iacobus Romanus Bilsborrow, Congregationis Anglicanae O. S. B., Episcopus cathedralis ecclesiae Portus Ludovici in insula Sancti Mauritii.

15 septembris 1910. R. D. Franciscus Bonne, Archiepiscopus ecclesiae cathedralis Tokiensis (Tokio).

SACRA ROMANA ROTA

UXENTINA *(Ugento).*

IURIUM.

Pio Papa X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis Suae anno septimo, die 9 Iulii 1910, RR. PP. DD. Gustavus Persiani, Ponens, *Gulielmus Sebastianelli et Ioseph Alberti, Auditores de Turno, in causa* « Uxentina - Iurium » *instante in gradu appellationis Sodalitate* « Mater Misericordiae » *repraesentata per procuratorem Vincentium Sacconi advocatum, adversus Parochum Castrignano del Capo appellatum, repraesentatum per procuratorem Rev. D. Nazarenum Patrizi, advocatum, sequentem tulerunt definitivam sententiam.*

In oppido *Castrignano del Capo* Dioeceseos Uxentinae, et intra Paroeciae limites anno 1639 extructa fuit Ecclesia B. M. V. sine labe conceptae dicata, et in ea, quo anno ignoratur, erecta fuit Sodalitas laicalis, cui titulus « Mater Misericordiae », quae die 3 Martii 1777 regium, quod vocant, beneplacitum obtinuit.

Unicum illa in Ecclesia extabat altare sacrum Deiparae Immaculatae, cuius ibi venerabatur Imago; sed hinc inde duae aderant statuae SS. Martyrum Cosmae et Damiani fidelium expositae venerationi.

Quidam Gaspar Trazza pro sua, qua erga Sanctos Martyres agebatur, devotione, anno 1853 alterum altare in eadem Ecclesia construi voluit, quod eisdem Sanctis dicatum iussit.

Exinde fidelium cultus SS. Cosmae et Damiani augeri coepit, eorumque festum die 27 Septembris singulis annis solemni pompa et frequentiori populi concursu celebrari. Occasione huius solemnitatis in Ecclesia etiam oblationes fidelium colligebantur.

Aliquot post annos Rev. Franciscus Margarito, Rector Sodalitatis, has oblationes suas esse existimans, conquestus est coram Uxentina Curia contra Parochum Chiffi eas ex adverso sibi debitas opinantem; et *fertur* - quandoquidem documenta desunt - quaestionem fuisse decisam primo favore Rectoris, deinde favore Parochi.

Rebus sic stantibus, eadem quaestio iterum exarsit inter Rectorem Sodalitatis, Rev. Thomam Stefanachi, et Parochum loci, Rev. D. Aloysium Margarito, qui, spretis rationibus expositis a Rectore, fidelium

oblationes anno 1906 sibi vindicavit affirmans, se in posterum eamdem agendi rationem secuturum.

At Sodalitas fortiter restitit Parocho; et sui Praesidis ministerio, supplici dato libello sub die 24 Septembris 1907, postulavit, Parochum, Rev. D. Aloysium Margarito, in ius vocari coram Uxentino Iudice, et ab hoc propositam quaestionem definiri, iuris ordine servato.

Incidentali quaestione exorta quoad ritum in casu adhibendum, die 20 Ianuarii 1908 sententia prodiit, quae ritum summarium praescripsit.

Adversus hanc sententiam a Sodalitate interposita fuit appellatio coram Iudice Metropolitano Hydruntin., die 17 Februarii sequentis; quam tamen Iudex appellationis reiecit, die 18 Septembris 1908.

Quare actor, die 5 Octobris subsequentis postulavit, causam prosequi cum ritu summario; quae introducta die 13 Martii 1909, definita fuit in prima instantia die 13-17 Augusti eiusdem anni.

Verum exitus iudicii Sodalitati non arrisit; sententia enim statuit: « Respingiamo la istanza della Confraternita " *Mater Misericor-* « *diae* "..... Confermiamo il diritto del prelodato Parroco di fare le fun- « zioni e raccogliere le oblazioni nella novena e festa dei SS. Medici « per consuetudine ragionevole, perchè fondata sul diritto precedente, « che egli aveva nella Cappella della Confraternita, inculcandogli però « di invitare, come per il passato, il Clero pel decoro della solennità, « e dare a ciascun sacerdote un equo compenso per l'opera pre- « stata ».

Ab hac sententia Sodalitas, die 4 Octobris 1909 appellavit ad H. S. O., cui hodie quaestio definienda proponitur, dubiis, de consensu partium statutis:

I. *Cuinam competat ius celebrandi sacras functiones, necnon recipiendi et administrandi oblationes occasione festi SS. Cosmae et Damiani in casu?*

II. *A quonam sustinendae sint expensae iudicii primi gradus in casu?*

In facto RR. PP. DD. Auditores haec in antecessum statuenda esse censuerunt:

1.° Sodalitas « *Mater Misericordiae* » erectionis suae initium statuit ante annum 1777, etenim die 3 Martii huius anni nedum eius existentia fuit regis auctoritate et beneplacito recognita, sed etiam eiusdem regulae sub datis conditionibus fuerunt approbatae; quod supponit Sodalitatem tempore praecedenti canonicam erectionem obtinuisse, quamvis data draecisa concessionis non agnoscatur. Et revera tunc temporis Sodali-

tatis canonica erectio extabat; in supplici enim libello Ferdinando IV utriusque Siciliae Regi porrecto pro suo beneplacito obtinendo, et subsignato a Confratribus fere centum legitur: « Li fratelli della Congre- « gazione sotto il titolo di S. Maria della Misericordia della Terra di « Castrignano del Capo in Provincia di Otranto con umil supplica « riverentemente espongono come *da molti anni* è stata in detta terra « la Congregazione suddetta e nella quale etc. ». Quod est adeo verum, ut in informatione et voto Regiae Maiestati exhibitis ex parte Regii Cappellani Maioris mentio facta fuerit de bonis immobilibus decursu temporis a Sodalitate acquisitis; legitur enim: « che la suddetta Con- « gregazione non possa fare acquisti essendo compresa nella legge di « ammortizzazione, e che siccome l'esistenza *giuridica* di detta Con- « gregazione comincia dal dì dell'impartizione del Regio Assenso nella « fondazione e nelle Regole, *così restano illese le ragioni delle parti per « gli acquisti fatti precedentemente alla medesima come Corpo illecito ed « incapace, il tutto* a tenore del Regal Dispaccio, 19 Giugno prossimo « passato anno ».

2.° Quae possessionis Ecclesiae ex parte Sodalitatis initia fuerint, quae adeptae possessionis conditiones Parochum inter et Sodalitatem ipsam penitus ignoratur, cum nullum huius rei existat documentum, Parocho ipso fatente. Hoc unum est certum, iurgium nullum inter utrumque extitisse usque ad annum 1863, quo Parochus cum Rectore Sodalitatis contendere coepit circa ius colligendi oblationes a fidelibus factas occasione festivitatis SS. Cosmae et Damiani.

3.° Quamvis autem in Ecclesia Sodalitatis ad latera Imaginis Deiparae sine labe conceptae hinc inde statutae SS. Cosmae et Damiani fidelium expositae venerationi existerent ab anno 1639, quo extructa fuit Ecclesia ipsa, tamen nullo ex documento constat eorum festivitatem speciali cultu et fidelium communi devotione fuisse celebratam usque ad annum 1853, quo Gaspar Trazza in eorumdem honorem altare erigi curavit; tunc demum SS. Martyres, die 27 Septembris speciali populi cultu prosecuti sunt, et in eorumdem honorem factae sunt etiam oblationes fidelium; « dopo la costruzione dell' altare nel 1853 « cominciarono ad aver luogo le oblazioni in onore dei Santi Me- « dici ».

Ad iuris quaestionem quod spectat RR. PP. Auditores animadverterunt, Sodalitatem « *Mater Misericordiae* » loci Castrignano del Capo esse in possessione bis fere centenaria Ecclesiae Deiparae Immaculatae, quin possessionis huius ulla appareat imposita conditio, in eaque fini institutionis suae assequendo, toto hoc tempore volvente, continuo

vacasse. Quare dicta Sodalitas gaudet favore iuris, quod possessori suffragatur sive quoad Ecclesiam possessam, sive quoad iura omnia Confraternitatibus laicalibus concessa, quoadusque contrarium non fuerit demonstratum.

Iamvero ex celebri Decreto *Urbis et Orbis* S. Congregationis Rituum, diei 10 Decembris 1703 Confraternitatibus laicorum erectis intra paroeciae limites ius est functiones omnes religiosas, absque ulla a Parocho dependentia, peragendi, quae non sunt de iure parochiali, etenim quaestioni sub num. 3 propositae: « an Confraternitates erectae in aliis « ecclesiis publicis habeant quoad easdem functiones (non parochiales) « aliquam dependentiam a Parocho intra cuius Parochiae limites sitae « sunt Ecclesiae? » Responsum fuit « *Negative* ». Immo eisdem Sodalitatibus est etiam ius administrandi oblationes, licet hae sint de iure parochiali; quaestioni enim n. 28: « an possit Parochus se ingerere in « administratione oblationum, eleemosynarum in saepe praedictis Ecclesiis recollectarum vel capsulae pro illis recipiendis expositae clavem « retinere? » Responsum fuit « *Negative* ». Et huius decisionis ratio in eo consistit, quod Ecclesiae, in quibus erectae sunt laicorum Sodalitates, quamvis intra paroeciae limites sitae, nullam a Parocho habent dependentiam.

Potest nihilominus Parochus sibi vindicare quae Sodalitatibus iure communi competunt; sed tunc tantum cum ius allegant ortum vel ex lege fundationis, vel ex constitutionibus Synodalibus et provincialibus, aut ex immemorabili consuetudine vel saltem centenaria. Etenim praefatum Decretum ita concluditur: « Sacra eadem Rituum Congregatio, re mature « discussa, ita respondendum esse censuit, et ita (salvis tamen conven« tionibus et pactis in erectione Confraternitatis forsan factis, concordiis « inter partes initis, et a Sancta Sede approbatis, indultis, constitutio« nibus Synodalibus, et provincialibus, et consuetudinibus immemora« bilibus vel saltem centenariis) declaravit ac decrevit..... die 10 De« cembris 1703 ».

In hoc pacifica et constans est Doctorum omnium theorica, iurisprudentia Rotali firmata, et a Sacris Congregationibus secuta. Cardinalis De Luca, *Theatrum Verit. Disc., 31, n. 6, de Paroch.* ait: « Ecclesiae siquidem intra alicuius parochiae limites fundatae, non dicuntur « ipsius parochiae subditae, neque ab ea aliquam dependentiam habere, « nisi ex lege fundationis, aut ex legitima consuetudine, aut alias id « specialiter probet..... Atque circa facultatem celebrandi solemnitates « iuri parochiali non praeiudicantes, nedum in ecclesiis, sed et in ora« toriis legitime erectis, ita ut aliud non obstet, dicebam, dubium ces-

« sare ex communi et inconcussa notoria observantia Urbis totiusque « Orbis christiani ». Quod monuit Altovitus S. C. C. Secretarius quum die 5 Martii 1689 causa Bononiensis Iurium Parochialium proposita fuisset « opus est - inquit - praemittere tamquam principium indubita- « tum..... Ecclesias licet fundatas intra limites Ecclesiae parochialis non « esse huic subiectas *nisi quoad iura parochialia* (Benedict. XIV, *Instit. « Eccles., c. V, n. 108*) ». Et Fagnanus, ad *Cap. ad audientiam de Eccles. aedif.* ait: « nulla praeter Ecclesiam Cathedralem fundat intentionem « suam de iure super subiectione alterius Ecclesiae etiam fundatae intra « limites suae parochiae *praeterquam ad iura parochialia* ». Et firmat Rota in decisione coram Molines die 3 Iulii 1705 ibi: « licet dicta Ec- « clesia S. Mariae sit posita intra limites Ecclesiae Parochialis, non « exinde tamen eidem parochiali censetur subiecta, cum nulla Ecclesia « citra Cathedralem, fundet suam intentionem de iure super subiectione « alterius Ecclesiae, *praeterquam in ordine ad iura parochialia* ». Quae doctrina continetur *dec. 784, 2 Iunii 1713;* et *dec. 988, a. 1717*, coram Lancetta. *In Aversana Funeralium coram Coccino die 23 Iunii 1634 inter Recentior. dec. 552, part. V, n. 11.*

Confirmatur resolutionibus S. Congregationis Concilii, quae in Reatina, diei 13 Iunii 1844 proposito dubio: « an liceat Cappellano novenas, « triduos et alias functiones non parochiales cum expositione SSmi Sa- « cramenti explere in Oratorio S. Dominici independenter a Parocho in « casu ? An liceat eidem Cappellano missam solemniter canere indepen- « denter a Parocho in casu ? » Respondit: « *Affirmative in omnibus*, ad formam Decreti *Urbis et Orbis* S. R. C. 10 Decembris 1703 ». Hoc idem statuit in *Marsorum* die 25 Ianuarii 1858 - in *Gallellironen., diei 29 Martii 1862;* in *Thelesina, Anniversarii et Missae solemnis diei 9 Februarii 1732.*

Parochus igitur in casu, non obtinebit nisi intentionem suam manifeste probaverit: cum enim Sodalitas possideat, eius favore praesumitur. Qua in re principium applicatur « melior est conditio possi- dentis maxime in iudiciis, quia *possessor liberatur ab onere probandi* ». Lega, *de Iudic., 2 edit., Vol. I, pag. 205.* Receptum est quod pars habens contra se praesumptionem, si velit contrarium probare gravetur *manifesta concludenti* et *fortiori probatione.* Rota, *Dec. Recent., dec. 117, n. 3; dec. 290, n. 1; dec. 469, n. 2, par. 3; dec. 45, n. 7, par. 4, tom. I; dec. 99, p. XVII, diei 17 Aprilis 1671 coram Emerix., p. 11,* - quod onus in casu in Parochum actorem refunditur, qui proinde actionem suam contra Sodalitatem aliquo particulari titulo manifeste tenetur sustinere.

Iamvero, actis inspectis, Parochus intentionem suam sive quoad

sacras functiones in festo SS. Cosmae et Damiani fieri solitas, sive quoad collectas, eadem recurrente solemnitate, a fidelibus factas concludenter non probat, immo potius contrarium resultat ex parte Sodalitatis.

Enimvero Parochus primo ratiocinatur a priori, nullo iuridico innixus fundamento; cum enim Sacellum Beatae Mariae Virgini Immaculatae sacrum, antequam inibi erigeretur Sodalitas, infra paroeciae limites existens parochi iurisdictioni esset subiectum, ipse retinuit, Parochum noluisse se privare iuribus, quibus super illo antea fruebatur. « Concludendum videtur, rememoratam suburbanam Capellam, ait causae patronus, semper mansisse nedum sub parochialis Ecclesiae iurisdictione, sed et in eius proprietate, sicut et ab initio erat ». Quod et sententia ipsa appellata retinuit: « Essendo stata istallata la Confraternita " *Mater Misericordiae* " nella Cappella della Immacolata già esistente sin dal 1639, e però come cappella urbana soggetta al Parroco, si deve necessariamente supporre, che esso Parroco cedendo detta Cappella abbia riserbato a sè il diritto di compiere le funzioni, e di ricevere le oblazioni nella festa dei Santi Medici Cosimo e Damiano ».

Verum non supponi sed probari debet, et quidem *manifeste*, Parochum haec sibi reservasse. Ius enim commune suffragatur Sodalitati, quae est in quasi possessione iuris ea omnia peragendi, quae non sunt de iure parochiali; eius proinde favore stat praesumptio iuris contra Parochum, qui cum asserat haec iura sibi reservasse, probandi onere gravatur, uti supra dictum est. Parochus igitur in casu probare tenetur agi de exceptione facta a iure communi, quam ipse valet in sui favorem invocare. Decretum enim *Urbis* et *Orbis* S. R. C., quod ius Sodalitati assignavit, casus etiam excepit favore Parochorum. Quod tamen PP. Auditoribus visum est in actis nullimode probatum.

Non enim est cur in casu sermo instituatur de pactis in erectione Sodalitatis, hanc inter et Parochum, initis, nullum enim, Parocho ipso fatente, adest documentum, quod hac super re aliquid innuat. « Nullum habetur documentum de facta cessione huiusmodi proprietatis in Sodalitatis favorem, nec unquam a quovis de eodem factum est verbum ». Quare commentitium est pactum, quod in cessione Ecclesiae facta Sodalitati praesumitur initum. Quod pactum eo vel magis debet excludi quia iuridico caret fundamento. Supponitur namque ab actore conventio inter Parochum et Sodalitatem inita ea lege, ut Sodalitati concessa hospitalitate in Ecclesia Deiparae Immaculatae, *proprietas* huius penes Parochum ipsum remaneret; qui proinde hoc titulo *proprietatis* sibi reservatae in erectione Sodalitatis omnia iura, etiam circa non parochialia, valet exercere ad praescriptum exceptionis factae in Decreto *Urbis* et *Orbis*

10 Decembris 1703. « Necessario concludendum videtur, rememoratam Ca-« pellam suburbanam semper mansisse nedum sub parochialis Ecclesiae « iurisdictione, sed et in eius *proprietate, sicut et ab initio erat;* nec hospi-« talitatem, qua indultum est Confraternitati in eadem Capella residendi « huic aliquam potuisse *proprietatem transferre super Capellam ipsam* ». Verum certum est in iure, Ecclesias esse extra commercium, seu in proprietate et dominio privatorum esse non posse. Ideo proprietas Ecclesiae, in qua existit Sodalitas " *Mater Misericordiae* " immerito adscribitur Parocho, qui proinde fundamento caret, cui innitatur ad demonstrandam Ecclesiae illius subiectionem Ecclesiae parochiali in ordine ad iura non parochialia, quae sibi debita ipse praetendit.

Aliunde autem Gaspar Trazza altare a se erectum et SS. Cosmae et Damiano dicatum ita Sodalitati commisit, ut quidquid oneris esset pro eo vel manutenendo vel reficiendo ipsamet sustineret. « Nella qualità « di erede di Gaspare Trazza, mio nonno, so che da quest'ultimo, per « sua devozione speciale, venne eretto un altare ai Santi Medici nella « Confraternita " *Mater Misericordiae* " *e noi non ci siamo mai incaricati « di manutenzione perchè s'intendeva affidata alla Confraternita* ». Insuper Sodalitas ipsa aere proprio Ecclesiam refecit, exornavit, amplificavit: omnes sustinuit expensas, nedum pro sacris obeundis, sed etiam vectigalibus solvendis, et redditus ipsa percepit derivantes ex duobus cubiculis supra Sacrarium existentibus; immo etiam aes templi S. Nicolai anno 1825 a Parocho obtinuit vi contractus emptionis-venditionis. Quae omnia consignata libris administrationis Sodalitatis in unum collecta a publico Notario facta sunt publici iuris per actum diei 10 Martii 1910. Ex quibus PP. Auditores deduxerunt legitimam praesumptionem, immo moralem certitudinem de independentia Ecclesiae Deiparae sine labe conceptae a Parocho, qui rectius retentus est Capellam ipsae Sodalitati cessisse absque limitatione et iuris alicuius reservatione; de hoc enim constare deberet, et nullum interim in medium allatum est instrumentum. Gubernium enim alicuius Capellae vel Oratorii et redditum administratio huius subiectionem excludunt Ecclesiae Parochiali; maxime si haec in illius dotationem non concurrat: « Probavit dictum Oratorium « seu Capellam S. Mariae fuisse erectam ex Christi fidelium oblationi-« bus..... eique traditum fuisse *gubernium et redditum administrationem « quae omnia excludunt subiectionem,* ad quam inducendam non sufficit « Ecclesiam fuisse erectam intra limites alicuius Ecclesiae, sed inter « alias requiritur, *quod sit dotata de redditibus et proventibus illius,* ut « ex pluribus firmat Valenzuel *cons. 45 n. 50 lib. I.* - Molines *decis. 990 « 3 Iulii 1705 tom. 4 n. 3 et 4* ».

Parochi defensio Constitutiones Synodales invocat, in quibus statuitur: « In Oratoriis seu Ecclesiis Confraternitatibus laicorum addictis « nullae aliae sacrae functiones fieri debent, nisi quae in approbatis « Regulis Confraternitatis exprimuntur, sub poenis interdicti eiusdem « Ecclesiae et suspensionis Rectoris » (cap. V, § XII). Sed regulis inspectis et rite examinatis, quae existunt in actis, quamplurima statuta visa sunt, quae Confratrum vitam privatam moderantur, et religionis pietatisque opera non pauca commendant, ut ipsi bonis honestisque moribus imbuantur, quin locus et modus iis explendis adsignetur. Ad exercitia communia a Confratribus peragenda, haec generice statuta sunt. « XII. « Tutti siano diligenti a venire per tempo all'Oratorio nei giorni ed « ore determinate »: et ad munia obeunda a Rectore quod spectat, haec etiam valde generice designantur: « XIX. Finalmente per la direzione « spirituale dovrà a nomina del Priore e con la maggioranza dei detti « fratelli eleggersi un dotto e zelante sacerdote per Padre Spirituale.... « la sua incombenza si restringerà *nella semplice e nuda spiritualità* ». De functionibus sacris in Ecclesia Sodalitatis explendis ne verbum quidem invenitur. Nisi ergo velimus adserere, nullas omnino functiones sacras a Sodalitate in Ecclesia sua fieri posse, retinendum est eas peragi debere ad formam iuris communis, cuius Constitutiones Synodales nullam faciunt restrictionem; consequenterque Sodalitati licere eas peragere functiones quae occasione festivitatis SS. Cosmae et Damiani peraguntur. Coeterum si quae excipiendae sunt functiones Rectori Sodalitatis prohibitae, hae sunt: « 1.° Che in ogni esequie resti fermo il diritto del « Parroco; 2.° che le processioni ed esposizioni del Venerabile possino « farsi, precedute le debite licenze », nam Regius Maior Cappellanus in suo voto, haec duo tantum excepit opinatus, petitum Regium Beneplacitum concedi posse sive quoad Congregationis existentiam, sive quoad Regulas observandas: et Rex Ferdinandus hoc votum in sua concessione sequutus est: « Nos vero dictis petitionibus tam iustis ac piis « libenter annuentes.... tenore praesentium.... fundationem praedictam et « ipsa praesentia Capitula acceptamus, approbamus et convalidamus.... « nostrumque eis assensum realem et consensum interponimus et prae- « stamus usque ad Nostrum Regium Successorumque Nostrorum Bene- « placitum.... *cum supradictis clausulis, conditionibus et limitationibus in « dicta relatione Supradicti Nostri Regii Cappellani Maioris, ac in omnibus « servata forma relationis praedictae* ». Quare ex Synodali Constitutione nullum favore Parochi argumentum exurgit.

Ad consuetudinem etiam Parochus provocat, quam in sui favorem dicit esse *saecularem*. « Licet hae functiones in honorem SS. MM. paro-

« chiales non sint, de iure parochiali tamen, *ob saecularem consuetudi-* « *nem,* et munere Parochi loci devenerunt »: et hoc admittit etiam sententia appellata: « Considerando, che nel fatto il Parroco ha esercitato « *sempre* il suo diritto o per sè o per mezzo del suo sostituto ».

Certum quidem est, consuetudinem contra ius esse posse rationabilem, et semel legitime introductam posse contra ius praecribere, seu legem abolere: sed ut hanc vim exerat consuetudo praedita sit oportet debitis conditionibus, inter quas tempus immemoriale recensetur, et non interrupta, sed continuata actuum repetitio. « Si tamen consuetudini « introducendae resistat lex, non quidem reprobando eam tamquam « irrationabilem aut corruptelam, sed expresse eam prohibendo requiri- « tur cum titulo 40 annorum tempus, vel sine titulo tempus immemo- « riale; idest tempus de cuius initio memoria non extat. Requiritur autem, « ut haec etiam consuetudo cuiuscumque temporis illa sit, si via prae- « scriptionis novum ius introducere debeat, legitimo tempore sit con- « tinuata, et semel coepta nullo actu contrario sit interrupta » Pihring, *De Consuet. Lib. I, § VI, n. 1.*

Iamvero neutrum verificatum favore Parochi apparet ex actis. Qui enim ab ipso inducti sunt testes ne verbum quidem faciunt de sacris a Parocho peractis in festo SS. Cosmae et Damiani, sed unice de oblationibus ab ipso collectis loquuntur, et quidem ab anno 1853; immo tempore nobis longe proximiori. Etenim excepto Quintino Denuccio, qui septuagesimum secundum aetatis annum attigit, et dempto Ioanne Serra qui a testimonio ferendo est prohibitus utpote Sodalitati inimicus, a qua ab officio aeditui remotus fuerat « dalla quale fui espulso l'anno « passato per ragione di partiti amministrativi », duo qui supersunt testes unus annos 39 natus, alter 35, orti proinde ille anno 1861, iste anno 1865, nonnisi ab annis 1873 et 1877 ad summum possunt testificari, quibus pubertatem adepti sunt. Ad *summum,* inquam; nam nemo est ex his, qui tempus assignet, quo fidelium oblationes colligi coeperunt: « D. Gae- « tano Maggio raccoglieva le oblazioni dei fedeli il giorno 27 Settembre « di ciascun anno e poi le consegnava al Parroco », « tutte le oblazioni « che si raccoglievano nel giorno della festa dei detti Santi venivano « consegnate al Parroco ». Nihil ideo impedit quominus huius collectionis initium serius statuatur. Neque dicatur septem testes deposuisse favore Parochi pro sacris ab ipso celebratis; eorum enim testimonium nihil probat in iudicio, datum est enim extraiudiciali forma coram Vicario Foraneo loci Gagliano del Capo sine iudicis delegatione et a testibus non iuratis ideoque fidem non merentibus. *l. iurisiurandi 9, Cod. Cap. Nuper 51, de Test. et attest.;* a Parocho inducti et coram eo interesse

habente auditis tempore suspecto die 29 Maii 1910, pendente scilicet appellatione; et tandem deponentibus de sacris functionibus factis non a Parocho, sed *a Clero* in festo SS. MM. « prima del 1853 si trovavano « erette le statue dei SS. Cosimo e Damiano, *ed il Clero si prestava* « ogni anno ad espletare le funzioni sacre nei giorni della festa e novena « precedente ». Consuetudo ergo invocata quoad sacra peragenda non existit, et quoad oblationes fidelium tempus immemoriale non habet.

Sed neque continuata actuum repetitio verificatur. Nam exclusa sacrorum celebratione, de qua ex parte Parochi nulla existit probatio, oblationes fidelium quod attinet, hoc unum resultat, Parochum illas collegisse vel Rectore Sodalitatis absente « in assenza del Padre Spiri- « tuale » vel eo alias impedito « per supplire il Padre Spirituale ». Ideo Parochus oblationes collegit non quidem *iure proprio*, sed vel ex tacita vel expressa Rectoris delegatione. Et si aliquando Parochus, Rectore praesente, ausus est aliquid attentare, Confraternitas ita restitit, ut ipse ab oblationibus colligendis desistere coactus fuerit: « nel 1853 comin- « ciarono ad aver luogo le oblazioni in onore dei SS. Medici. Sorse « questione tra il detto Margarito ed il Parroco Chiffi circa il diritto di « tali oblazioni, e deferita al Vicario Capitolare di quel tempo fu riso- « luta a favore del Padre Spirituale. La Confraternita non ha mai cre- « duto di cedere un tale diritto (circa le oblazioni) al Parroco.... allorchè « tre anni or sono il parroco Margarito si sostituì al P. Spirituale..... i « Confratelli reclamarono al loro Priore contro una tale sostituzione, e « fu allora che un tal Liborio Chiffi, il più antico dei Confratelli, ebbe « a dichiarare che mai i Parroci hanno vantato diritti nella Confrater- « nita ». Parochus ergo neque iure proprio neque semper et continuo, neque pacifice oblationes collegit.

Neque valet obiicere, Sodalitatis Rectores sacra peregisse, et collegisse oblationes *nomine et iure Parochi*, cuius ipsi erant Coadiutores. Etenim si hoc sub respectu Rectores egissent, nec explicaretur oppositio a Sodalibus facta Parocho, quando hic sacris functionibus peragendis in festo SS. Cosmae et Damiani, operam dedit, « la sostituzione del Par- « roco nelle funzioni dei SS. Medici produsse un turbamento tra i Con- « fratelli »; cum enim hic iure suo, in hypothesi, uteretur, Sodales nedum nihil potuissent obiicere, sed etiam ministerium eius admittere ac revereri debuissent: nec factum explicaretur *ordinariae* eius absentiae, cuius vices *semper* Rectores Sodalitatis gessissent; imo nec explicaretur cur Parochus sacra peregisset *tantum* vel Rectore absente, vel eo alias impedito veluti huius delegatus, « *per supplire* il P. Spirituale nella raccolta « delle obblazioni; nell'*assenza* del P. Spirituale veniva a *sostituirlo*

« nella raccolta delle oblazioni ». Sed insuper Sodalitas ex tabulis fundationis Rectores libere sibi elegit, qui semel electi muneribus propriis obeundis ad formam iuris communis vacant independenter a Parocho. Et revera qui Sodalitatis fuerunt Rectores non omnes fuerunt Vicarii seu Parochi Coadiutores. « Dopo la morte del sacerdote Gaetano Maggio « fu nominato Padre Spirituale della Confraternita il sacerdote Vito Fer- « surella, *il quale non fu mai sostituto del Parroco* », qui cum nihilominus sacra omnia explevisset Sodalitatis propria, novendialibus supplicationibus praemittendis festivitati SS. Cosmae et Damiani non exclusis, iure retinetur ea omnia proprio nomine et facultate Rectoris propria, non vicaria Parochi potestate et delegatione, peregisse. Ceterum esto quod Rectores Sodalitatis officio Vicarii Parochorum functi fuerint; sed hoc est per accidens, et nihil habet commune cum officio Rectoris, ut inde concludi debeat, Parochum, mediante Vicario suo, in Sodalitatis Ecclesia sacra peregisse et oblationes collegisse.

Quare invocata consuetudo ex parte Parochi destituta apparet essentialibus requisitis temporis immemorialis et continuati exercitii, quod, saltem quoad sacras functiones, extitit nunquam; et ideo ad rem non facit. Eo vel magis, quod praescriptio contra Decreta Clementis XI non introducatur nisi spatio 100 annorum, quot non habentur in casu cum festum in honorem SS. Cosmae et Damiani solemni cultu et magna populi frequentia cum oblationibus habuerit initium anno 1853.

E contra Sodalitas per suos Rectores ius suum quoad sacras functiones et quoad fidelium oblationes est semper prosecuta. Quoad sacra peracta a Rectore testes habemus inductos a Sodalitate. David Pizzolante, annos natus 63 et Sodalitati adscriptus ab anno aetatis suae quadragesimo primo, ait: « Le oblazioni dei SS. Medici sono state raccolte « dal P. Spirituale della Confraternita, il quale ha *sempre funzionato* ». Orontius Maruccia, quadraginta quinque retro annis Sodalitatis socius, deposuit: « nel 1853 cominciarono ad aver luogo le oblazioni in onore « dei SS. Medici, le quali vennero *sempre raccolte dal P. Spirituale « D. Francesco Margherito, il quale funzionava nella novena e nel giorno « della festa* ». Quod etiam confirmat Ioannes Stefanachi, Franciscus Trazza et Vitus Colaci; immo confirmat Gregorius Amico, testis inductus a Parocho, qui per tres annos aedituus fuit Ecclesiae Sodalitatis. « Mi consta che nei giorni 26 e 27 Settembre di ciascun anno il P. Spi- « rituale della Confraternita " *Mater Misericordiae* "..... raccoglieva le « oblazioni dei fedeli..... ». Qui hoc deponunt, excepto Gregorio Amico, sunt quidem omnes Sodalitatis socii; sed eis, hoc minime obstante, plena fides est habenda, non enim in causa propria ferunt testimonium,

sed pro iure Sodalitatis, quod distinctum quid est a iure singulorum « an in causa universitatis, vel collegii qui est pars, vel membrum eius- « dem, possit testimonium ferre ? - Respondetur affirmative iuxta *c. Insu- « per 6 et in c. Cum nuntium 12, h. t.* quod verum est de collegio, seu « universitate tam saeculari quam ecclesiastica ; ita ut quilibet in par- « ticulari, etiamsi talis communitatis pars sit, in testem pro sua com- « munitati admitti debeat, cum non ferant in propria causa testimo- « nium, sed pro iure universitatis, quod distinctum quid est a iure « singulorum » Pirhing, *Lib. II, Tit. XX, Lect. I,* § *10.* Consuetudinem ergo, quam Parochus nullimode probat, Sodalitas in sui favorem iuri- dice statuit inde ab initio introductae Solemnitatis in honorem SS. Cosmae et Damiani; ad quam propterea RR. PP. Auditores ius sacra non paro- chialia peragendi, et oblationes fidelium colligendi pertinere autuma- runt.

Hoc semel statuto, RR. Domini quaestionem sibi proposue- runt circa usum faciendum oblationum, inquirentes, cui hae debeant assignari, et quae sequuntur observarunt. Oblationes fieri praesumun- tur propter curam animarum, quam Ecclesia sustinet; ideo factae in loco sacro aut religioso extra parochialem Ecclesiam sito, dummodo existat intra parochiae limites, *per se* sunt de iure parochiali et deben- tur Parocho « oblationes, quae fiunt in Cappella vel Oratorio sito intra « parochiae fines, non Oratorio, sed ipsi parochiali adiudicari debere « resolvunt Trois., *Mannet. de oblat. dub. 4, n. 29.* Cf. Barbosa, *de Offic. « Paroch., P. III, C. XXIV, n. 22* ». Sed haec praesumptio locum non habet, et veritati cedit, cum alia offerentium voluntas patefacta est, sive expresse sive tacite; quod verificatur si fideles donarunt templo, altari, imagini, ut cultus solemnior fieret, vel ut muri Ecclesiae restaurarentur. Tunc obla- tiones assignantur iuxta intentionem offerentium. Devoti, *Lib. II, Tit. XVII,* § *7;* Barbosa, *l. c. n. 30:* « Quoties a fidelibus praestantur ad certum « finem, pro Missa scilicet, vel fabrica, hunc ad Parochum nullo modo « spectant, et voluntas eorum, qui eleemosynam seu oblationes dede- « runt, praecise servari debet ». Quare Bouix propositae quaestioni « ad « quem spectent oblationes quae fiunt tum alicui Cappellae vel Imagini « Ecclesiae parochialis, tum alicui Oratorio extra Ecclesiam parochia- « lem, intra ambitum tamen Parochiae existenti ? » Respondit: « Per se « - et nisi aliter constaret de mente offerentis - ad Parochum pertine- « rent, uti docet Leurenius, *Forum Beneficiale, Par. I* ».

Quare in casu videndum est num et qualis fidelium offerentium voluntas extiterit, quae oblationum usum destinaverit. Et non est dubi- tationi locus quoad existentiam huius intentionis; fideles enim in casu

ea mente oblationes dederunt, ut SS. MM. festum solemniori, qua fieri posset, pompa celebraretur. Hoc enim eruitur ex generali consuetudine, quam in hac materia oblationum plurimum valere tradunt omnes; cfr. Rota, in *Lunen. Sarzanen. oblationum, 8 Februarii 1672 coram R. P. D. Merlino.* Constat etiam ex actis; etenim, quae colligebantur, factae oblationes a Rectore Sodalitatis sive directe per seipsum, sive ope Parochi, impensae sunt in iis, quae ad solemnitatem festivitatis requirebantur, nemine reclamante. « Annualmente il P. Spirituale Margarito Francesco « dopo il 27 Settembre andava a pagare i debiti accredenzati e che egli « prometteva di pagare dopo la festa di S. Cosimo »: et alibi: « il sosti- « tuto dello stesso Ciullo raccoglieva le oblazioni dei fedeli il giorno « 27 Settembre di ciascun anno, e poi le consegnava al Parroco, il quale « alla sua volta le distribuiva agli altri sacerdoti avendo riguardo al « maggiore o minore servizio prestato da ciascuno ». Neque contrarium evincitur ex eo quod Sodalitas eas oblationes destinaverit augendo stipendio Rectoris « ci recammo in casa del P. Spirituale per pagargli « l'onorario di 40 lire, e proporgli la riduzione dello stesso in L. 30, « facendogli comprendere, che *tale riduzione veniva ricompensata dalle « oblazioni dei SS. Medici* ». Hoc enim ex parte Sodalitatis fuit Rectori propositum; sed nunquam legitur fuisse executioni mandatum: immo dubitari etiam potest num vere propositum fuerit, cum in actis legatur: « il Parroco Margarito protesta di falsità sulla parte riguardante la « riduzione dello stipendio del P. Spirituale ». Sed rogatione etiam admissa, eaque exequuta, nihil sequitur, quod destinationi oblationum sit contrarium. Sodalitas enim aere suo *directe* solemnitatis expensas sustinuit: « le spese del culto sono state sempre a carico della Confra- « ternita » et clarius: « incassando le questue domenicali e quelle fatte « nel giorno dei Santi Medici, sopportando tutte le spese del culto, non « escludendo quelle dei Santi Medici, come risulta da due mandati sui « conti finanziari 1904-1905 ». Quas expensas Sodalitas bene potuisset oblationibus sibi compensare; et tamen maluisset - in hypothesi - eas Rectori adsignare - quamvis non integras, allegationibus attentis - in compensationem factae diminutionis. Et hoc recidit in erogationem oblationum a fidelibus intentam; Sodalitas enim huic fini consuluit aere proprio, facta facultate Rectori oblationes aliqua ex parte retinendi, quin summae a se impensae compensationem curaret; seu Rectori, oblationibus cessis, dedit quod ei aere suo dare debuisset, et cultus expensas aere suo sustinuit quas oblationibus sustinuisset. — Ceterum hoc etiam sententia appellata concedit, quae quamvis Parocho ius colligendi oblationes concesserit, onus ei tamen imposuit eas impendendi in solemniori

cultu SS. Medicorum promovendo: « confermiamo il diritto del prelo- « dato Parroco..... inculcandogli però di invitare come per il passato il « Clero pel decoro della solennità, e dare a ciascun sacerdote un equo « compenso per l'opera prestata ». — Quas igitur Sodalitatis Rector colligit oblationes non sibi valet retinere, sed in procuranda exteriori pompa festivitatis, cui a fidelibus sunt destinatae, tenetur impendere, audita Sodalitate.

Sed in praesenti controversia etiam de expensis iudicialibus quaeritur a quo sint sustinendae. Et RR. PP. Auditores observarunt, condemnationem in expensis, attento iure communi tum civili tum canonico, speciem poenae redolere illi irrogandae, quem constiterit temere litigasse; L. *Eum quem temere* ff. *de Iudiciis* L. *Properandum 13, § 6, Cod. de Iudiciis:* Instit. *de poena temere litig., § in fine, Cap. Finem litibus 5 de dolo et contumacia, Cap. Contumax de poenis,* licet de stylo H. S. O. ea regula obtinuerit *ut victus semper victori condemnetur in expensis;* et expensas inter partes debere compensari si constiterit ex utraque parte probabilem extitisse causam litigandi, quae temeritatem excludit. — Lega, *de iudic., p. I, Sect. III, Tit. IV, n. 706:* « In hoc propo- « situm haec habentur principia..... expensas compensari inter partes « si victus iustam litigandi causam habuerit ».

Verum cum Tribunal S. R. R. Constitutione *Sapienti Consilio* in exercitium revocatum fuerit, ea constitutione regitur sive quoad suam competentiam, sive quoad suam constitutionem et procedendi rationem. Iamvero Constitutio *Sapienti Consilio* statuit ubi desit praescriptio certa *Legis propriae,* sequendum esse ius commune, nulla de veteri stylo H. S. O. facta mentione. *Can. 19, Leg. propr., § 1, 2; Can. 43, Appendix., 3, n. 13; Regul. serv. apud S. R. R. Tribunal, Tit. V, § 185.* Et revera Rota hanc regulam sequuta est in *Segusina,* die 6 Aprilis 1909 et in *Alexandrina,* die 14 Iunii 1909.

Quare in casu videndum est quibus rationibus innixi litigantes decertaverint, ut appareat an temerarii dici debeant... Etenim temere dicitur litigare non solum qui dolo et malitia, sed etiam qui imprudenter et inconsulto litem alteri movet, vel ab altero motam acceptat. Bouix, *de iudic., par. 2, subs. 4, c. 17, n. 7;* et nota temeritatis caret qui probabili fundamento victoriae innixus causam suam coram Iudice tuetur, Reiffenstuel, *Tit. XXVII, Lib. II, n. 180.* Iamvero RR. PP. DD. Auditores viderunt, Sodalitatem in casu iure communi innixam Parochum Castrignani del Capo in ius vocasse; et Parochum motam litem acceptasse ad parochialia iura tuenda, non imprudenter et inconsulto, sed praevio maturo examine, sicut facit praesumere sententia Parocho favorabilis ab

Uxentino Iudice lata. Quare Domini dixerunt; temeritatis notam neutri competere, cui condemnatio in expensis possit infligi; ideoque casum verificari, in quo expensarum inter partes fieri debeat locus compensationi.

Quibus omnibus consideratis et sedulo perpensis, Christi nomine invocato, Nos infrascripti Auditores, pro Tribunali sedentes et solum Deum prae oculis habentes, decernimus, declaramus et definitive sententiamus, constare de bono iure Sodalitatis " *Mater Misericordiae* " loci Castrignano del Capo, seu propositis dubiis respondemus: Ad I.^{um} Ad Confraternitatem. Ad II.^{um} Esse inter partes compensatas sive prioris sive praesentis instantiae; exinde sententiam appellatam infirmamus et pro infirmata haberi volumus, decernimus et declaramus.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris Tribunalium ad quos spectat ut executioni mandent hanc sententiam et adversus reluctantes procedant ad normam SS. Canonum, et praesertim *cap. 3, Sess. XXV de Reform.* Conc. Trid. iis adhibitis exsecutivis et coercitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, die 9 Iulii 1910.

Gustavus Persiani, *Ponens.*
L. ✠ S. Gulielmus Sebastianelli.
Ioseph Alberti.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

II.

S. CHRISTOPHORI DE HABANA.

NULLITATIS MATRIMONII (ESTEVEZ-G. LAZA).

Pio Papa X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno VII, die 11 Iulii 1910, RR. PP. DD. Ioannes Prior, Ponens, ***Aloisius Sincero et Iosephus Mori,*** Auditores de Turno, ***in causa*** S. Christophori de Habana. Nullitatis Matrimonii, ***inter Petrum Estevez Abreu, repraesentatum per procuratorem Vincentium Sacconi,*** Advocatum, ***et Catharinam Laza, contumacem, interveniente et disceptante in causa Vinculi Defensore ex officio, sequentem tulerunt sententiam.***

Quo tempore bellum exardescebat Hispaniam inter et Foederatos Americae Status, imminente Cubanae insulae obsidione, plurimi eiusdem incolae, ut belli pericula et incommoda vitarent, in Americam confuge-

runt. Inter ipsos et Catharina Laza, puella parentibus orbata, quae, relicta domo tutoris in civitate Habana, ubi cum sororibus convivebat. Tampam, parvum Floridae oppidum appulerat, ibi moram peractura. Iuvenis, cui ex pacto sponsali iam inito nuptura erat, Petrus Estevez y Abreu, e divite familia oriundus eiusdem civitatis Habanensis, ubi domicilium cum patre fovebat, id temporis in Europa voluptuarium carpebat iter. In Americam reversus statuit bello adhuc durante, matrimonium inire. Idcirco Tampam petiit, et Rectorem Ecclesiae S. Aloysii, Patrem Tirel S. I. rogavit ut ipsum cum Catharina matrimonio coniungeret. Rector, ut narrat actor in causa, recusavit. Vice-parochus autem, Pater de Carrière S. I. in spem induxit Petrum, dicens se responsum daturum postquam rem mature ponderaverat. Tertia vice rogatus, tandem modum se invenisse dixit, quo sponsorum desideriis acquiescere posset. Coram illo reapse, praemissis denuntiationibus, et praesentibus duobus testibus, celebratum est matrimonium die 15 Augusti an. 1898. Eadem die coniuges Tampa discessere, haud inde reversuri, et confecto itinere nuptiali, Habanam regressi sunt. Mulier post aliquot annos, datae fidei immemor, alienis indulsit amoribus, virum deseruit et prolem legitime toro susceptam, atque, divortio facto, cum amasia civili vinculo iuncta est. Hac aerumna oppresso, Petro spes aliqua affulsit se vinculo sacramentali revera non obstringi, et, patre hortante, Curiam Habanensem adiit ut matrimonium nullum declararetur, utpote clandestine contractum, cum neutrius sponsi parochus, sive sacerdos ab eodem delegatus, matrimonii celebrationi adstiterit. Cum, vero, Episcopus Habanensis ratus sit se iurisdictione in causa carere, quia Petrus de Habana ad Parisios sedem transtulisse videbatur, quod confirmavit Provinciae Metropolitanus, Petro instante apud S. Sedem, ad S. C. Concilii causa avocata est. Haec mandavit ut ab Episcopo Habanensi de more institueretur inquisitio. Interim controversia commissa fuit H. S. Ordini iudicanda, et completo processu instructorio, cui interesse omnino renuit Catharina Laza, diribitae fuere citationes de iure. Mulier autem reperiri nequibat, ac proinde per edictum, in ephemeride *Acta Apostolicae Sedis* die 20 Decembris an. 1909 promulgatum, citata fuit, et cum in audientia Tribunalis die 10 Februarii habita, die et hora in citatione edictali designatis, non comparuerit, contumax est declarata, et quaestio sub consueta dubitandi formula proposita fuit: ***An constet de nullitate matrimonii in casu?***

Oppidum Tampa ad dioecesim pertinet S. Augustini, quae erecta fuit per decretum Pii IX die 11 Maii 1870, et ad Provinciam Baltimorensem tanquam suffraganea, devicta, ut patet ex verbis eiusdem decreti: « In territorio Floridae novam, hisce litteris, episcopalem sedem erigimus,

iisdem limitibus definitam, quibus vetus Vicariatus continebatur, eique a civitate Sancti Augustini nomen fieri mandamus. Illam porro suffraganeam esse iubemus Archiepiscopo Baltimorensi etc. ». Iamvero, nullibi in Provincia Baltimorensi, ex iure antepiano vigebat, tempore quo matrimonium in casu contractum fuit, Decretum Tridentinum *Tametsi* de Clandestinitate, uti scimus ex actis et Decretis Concilii Plenarii Baltimorensis Tertii, a die 9 Novembris a diem 7 Decembris anni 1884 habiti, cui intererat ipse Episcopus S. Augustini, Ioannes Moore *sub n. 135* Actorum dicti Concilii haec leguntur: « Decretum *Tametsi* de matrimoniis clandestinis a Tridentino Concilio editum (*Sess. 24, cap. I, de Ref.*) non vigere asseritur in sequentibus horum Statuum Foederatorum Provinciis Ecclesiasticis: scilicet in Baltimorensi, Philadelphiensi:... Chicagiensi, exceptis quibusdam locis Dioecesis Altonensis mox citandis ». Nulla exceptio, vero, notatur relate ad Provinciam Baltimorensem. Praeterea, de locis ubi promulgatum est vel secus Decretum *Tametsi* loquens Gasparri, *de Matr., vol. 2, n. 1063,* ait: « Elenchum pleniorem dat Ioder, *op. cit., in App.* Proinde hanc Appendicem nonnullis additis vel mutatis, referimus in Alleg. VI ». In hac Appendice palam declaratur Decretum praefatum non vigere in Dioecesi S. Augustini, in qua situm est oppidum Tampa.

Ad probandum in Floridae regione, quae olim sub Imperio Hispanorum comprehensa fuit, vigere notum Decretum, Actoris Patronus Instructionem citat S. Officii diei 9 Sept. 1824: « Adeo relatum est quanta religionis studio Hispaniarum Reges Concilii et Apostolicae Sedis obsequentes, in eiusdem Concilii publicationem in omnibus eorum ditionibus faciendam incubuerint, ac quanta pariter sedulitate Concilii decreta observari curarint Hispaniarum ditionum Antistites; ut nec vel minimum dubitari queat de eiusdem decreti in Hispanicis Americanis regionibus observantia ». Zitelli etiam inter loca ubi promulgatum fuit decretum enumerat generatim Regiones omnes quae sub ditione quondam fuerunt Hispanorum sive Lusitanorum » (*Apparat. Iur. Eccles., p. 430*). Et notat ibidem responsionem S. Officii factam Vicario Apostolico Arizonensi, quaerenti utrum pro tota regione quae sub regimine Hispanico extitit tamquam promulgatum censeri debeat Concilium, an solum pro ea parte regionis quae tunc temporis incolas habebat: respondit S. O. die 23 Ianuarii 1882: Affirmative ad primam partem, Negative ad secundam partem. Hac generali regula forte ductus, Mansella deserte asserit Floridam esse locum in quo publicatum est et viget decretum (*De Imped. Matrim. Dirim., p. 134, ed. 1881*).

At non ubique Decretum semel publicatum in vigore semper per-

mansit, uti nos docet Pius VII in Brevi ad Archiepiscopum Moguntinum diei 8 Ian. 1803, affirmans matrimonia clandestina rata et firma consistere ubi Decretum: « Vel nunquam publicatum vel nunquam observatum tanquam eiusmodi Concilii decretum, vel, si quandoque observatum fuit, longo dein temporis intervallo in desuetudinem abiit ». Quodnam sit longum temporis intervallum expressum non est, et variae sunt Doctorum sententiae, de quibus hic non inquirendum. Stante declaratione Concilii Plenarii Baltimorensis III, praesumendum est hoc temporis intervallum in casu satis longum fuisse ut in desuetudinem abiisse censeatur Decretum, quod olim sub ditione Hispanica fuit promulgatum. Minus accurate forte scripsit Dioecesis S. Augustini Cancellarius, cuius epistola est in Actis: « Decretum *Tametsi* nunquam fuit promulgatum Tampae ». At normam recte indicavit quam sequitur Curia Dioecesana, Concilio Plenario docente, in matrimoniorum celebratione.

At minime sequitur ex eo quod Decretum Tridentinum Tampae non vigere constat, matrimonium ibi sine forma tridentina contractum illico validum censeri deberi, quin ulla haberetur necessitas inquirendi de sponsorum domicilio vel quasi domicilio. Nam ut notat alia Instructio S. Officii diei 14 Decembris 1859: « Lex Tridentina de clandestino matrimonio debet sane in unaquaque paroecia promulgari iuxta illius censuram, sed facta semel promulgatione eiusque observantia permanente, lex territorium afficit, et adaequate loquendo, localem et personalem esse in confesso est apud omnes ». Quia localis est, matrimonio in territorio quod afficit contracta ubicumque demum catholici contrahentes domicilium foveant, legis obligationi subiiciuntur. Quia personalis est, obligatio personae inhaeret, eosque, qui domicilium vel quasi-domicilium habent in paroecia ubi viget, tanquam umbra sequitur ubicumque vagantur, etiam in locis qui a Decreto irritante sunt immunes.

Certum est eos qui a loco ubi viget Tridentinum ad locum ubi non viget domicilium transferunt, vel quasi-domicilium in loco immuni acquirunt, etiamsi id fiat solo animo matrimonium ineundi, posse ibidem validum matrimonium sine forma tridentina contrahere. Nam iure suo utuntur, et nullus videtur dolo facere, qui suo iure utitur *1, 55, ff. de Reg. Iur.* « Certum est pariter eos qui, domicilium retinentes in loco legi subiecto, ad alium locum immunem transeunt, quin ibi saltem quasi-domicilium acquirant, solo animo matrimonium ineundi, ibidem validum matrimonium sine forma tridentina contrahere non posse. Haec patent ex celebri responsione S. C. C. quam dedit die 5 Sept. 1626 Archiepiscopo Coloniensi Electori, quam deinde Apostolica sua auctoritate confirmavit Urbanus VIII, die 14 Aug. 1627.

Tria sequentia proposuerat Archiepiscopus dubia: « 1. An incolae tam masculi quam feminae loci in quo Conc. Trid. in puncto matrimonii est promulgatum, transeuntes per locum, in quo dictum Concilium non est promulgatum, retinentes idem domicilium, valide possint in isto loco matrimonium sine parocho et testibus contrahere; 2. Quid si eo praedicti incolae tam masculi quam feminae solo animo sine parocho et testibus contrahendi se transferant, habitationem non mutantes; 3. Quid si iidem incolae tam masculi quam feminae eo transferant habitationem illo solo animo, ut absque parocho et testibus contrahant? » Responderunt Cardinales: « Ad primum et secundum non esse legitimum matrimonium inter sic se transferentes cum fraude; ad tertium vero, si domicilium vere transferatur, matrimonium esse validum ». Quam responsionem tanquam normam in huiusmodi quaestionibus proponit Benedictus XIV in epistola ad Archiepiscopum Goanum « Paucis ab hinc » diei 19 Martii 1758.

Si solo animo matrimonium contrahendi, vel etiam praecipuo, ad locum immunem sponsi se conferunt, conveniunt Doctores matrimonium esse nullum, quia cum fraude contractum, parochum videlicet fraudando iure suo matrimonio assistendi. At de interpretatione primae responsionis Urbani VIII non una est auctorum sententia. Dubium, enim in primo loco propositum de animo transeuntis in locum a lege tridentina immunem nihil continet, sed tantummodo factum transitus notat: responsio autem declarat: « *sic transeuntes cum fraude* non contrahunt legitimum matrimonium » ac proinde sequitur transeuntes sine fraude non comprehendi in responsione prima. Quid vero significet *sine fraude*, seu quid sufficiat ad fraudem purgandam non fuit unanimis sententia. Alii tenent fraudem haberi quotiescumque non acquiratur in loco peregrinationis domicilium vel quasi-domicilium ab uno alterove sponsorum. Et haec sententia certe magis conformis est Instructionibus S. C. S. Officii, quae de vi personali legis tridentinae loquuntur, et aliud medium purgationis a fraude non exhibent praeter domicilii acquisitionem. Ita Instructio S. Officii 14 Decembris 1859 ad Archiepiscopum S. Francisci: « Quatenus vero personalis est, obligat qui domicilium vel quasi-domicilium habentes in loco ubi Tridentinum Decretum promulgatum est et viget, in altero ubi non viget contrahere vellent ». Et in litteris Encyclicis S. Officii die 7 Iunii 1867 ad Episcopos Angliae et Stat. Foeder. Americae Septentrionalis: « Iuxta ea quae in hoc decreto (Urbani VIII) sanciuntur, qui domicilium habent et retinent in loco ubi tridentina lex viget, nequeunt matrimonium contrahere in loco ubi non viget, nisi ibi nedum habitationem, sed etiam vere domicilium fixerint, quo fraudem,

si quae intercesserit purgare omnino debeant ». Confirmari etiam videtur responsione S. C. C. in Parisiensi matrimonii, 25 Ian. 1873, qua nullum declaratum fuit matrimonium, licet sponsus ad locum a decreto clandestinitatis immunem transiens, animum contrahendi non habuerit. Confirmari videtur, dicimus, quia S. Congregatio rationes sententiae datae assignare non solet, ac proinde una decisio non valet ad iurisprudentiam praecise determinandam.

Aliam sententiam propugnans, scribit Palmieri-Ballerini, vol. 6, n. 1190: « Nota bene voces *cum fraude.* Idcirco hoc decreto non reprobatur doctrina superius tradita (1187 et seq.) de transeuntibus in ea loca propter alias causas. Qua de re Benedictus XIV (*Instit. 33, n. 9, ad fin.*).

« Igitur matrimonium primo et secundo loco expositum, irritum decernitur, cum fraus intercesserat » matrimonium tertio loco allatum etiam cum fraude validum declaratur, quia novum quoque domicilium accesserat ». Sub n. 1187, *op. cit.*, haec habentur: « Itidemque conveniunt DD. eum, qui causa negotiorum, commercii, vel alio quovis fine, praeterquam ex sola intentione clam ibi contrahendi se transfert in locum ubi Tridentinum promulgatum vel receptum non est, valide contrahere, etsi nec domicilium nec quasi-domicilium acquirat, et contractui illi nec parochum nec testes adhibeat ». Et Editores *Act. S. Sedis* (*vol. 7, p. 557*) in Appendice quam subiiciunt sententiae S. C. C. in Causa Parisiensi de qua supra, haec scribunt: « Existimandum non est per hanc declarationem S. Congregationis quidquam detractum fuisse sententiae tum Theologorum tum Canonistarum, ubi statuunt eos, qui se conferant in locum, in quo decretum Tridentinum aut nunquam promulgatum fuit, aut obligare desiit, valide contrahere non servata forma a Concilio praescripta, etsi animum non habeant figendi ibi domicilium aut quasi-domicilium, dummodo tamen illuc se non contulerint in fraudem legis, intentione scilicet inibi contrahendi clandestine..... Et quidem admodum temperate cl. Ballerini hanc doctrinam mere dixit communiorem « quando ceu absolute communem eam tradiderunt et Reiffenstuel (*lib. 4, tit. 3, n. 123*), et Pichler (*lib. 4, tit. 3, n. 14*), et Marcus Struggl (*De Matr., lib. 3, n. 180*), et Ferraris (V. *Impedim., art. 2, n. 110*): quin et communissimam Georgius Gobat (*Tract. IX, num. 484*), professus est ».

Haec sententia, quam communiorem vocat Emus Gasparri, licet primae tanquam veriori omnino adhaereat, non omni solida probabilitate destituta dici potest, ac proinde in dubio de matrimonio hoc modo uti explicant auctores, sine fraude contracto, pro eiusdem valore pro-

nunciandum est. Ex actis constat Catharinam Laza, quando fugam a Civitate Habanensi arripuit, Tampam se contulit, quin ullam habuerit ibi intentionem matrimonium clam ineundi, sed eo tantum animo ut imminentis obsidionis pericula declinaret.

Alia habetur ratio, et illa apodictica, ob quam dicendum est obligationem personalem in casu matrimonium coram Parocho Habanensi celebrandi omnino cessasse ex parte mulieris, et propter individualitatem contractus, etiam ex parte viri, cum ipsa quasi-domicilium Tampae acquisierit per commorationem ibidem unius integri mensis spatio. Ita statuit decretum S. Officii diei 6 Maii 1886, ius particulare instituens pro Statibus Foederatis Americae Septentrionalis: « Concilio Baltimorensi (Plenario III) postulante, supplicandum SS̃mo ut decernere dignetur in Statibus Americae Confoederatis se transferentes e loco, ubi viget *Tametsi*, in alium locum, dummodo ibi continuo commorati fuerint per spatium saltem unius integri mensis, et status sui libertatem uti iuris est, comprobaverint, censendos esse ibidem habere quasi-domicilium in ordine ad matrimonium, quin inquisitio facienda sit de animo ibi permanendi per maiorem anni partem. In audientia 12 Maii 1886 SS̃mus approbavit ».

Obiectio vero Actoris Patroni quod hoc ius particulare pro subditis tantum dictorum Statuum institutum fuerit, non autem pro alienigenis ad Status Unitos migrantibus minime est attendenda. Primo, quia ubi « lex non distinguit nec nos distinguere debemus ». Secundo, « distinctionem illam non esse faciendam ostendit ipse finis legis, prout a Patribus Concilii Baltimorensis exponitur. Aiunt, enim » (*Acta Conc. Plen. Baltimoren., III, n. 138*). Quum tam saepe fideles e sua dioecesi ad aliam transeunt dubiaque plurime de proprio illorum domicilio oriuntur, et sacerdotes quos matrimonii contrahendi causa adeunt, dubii saepe haereant de proprio illorum domicilio, Patres huius Concilii Plenarii censent orandam esse S. Sedem, etc. Hac ratione consuletur quieti conscientiarum, praecavebuntur incommoda gravissima, et vitabitur scandalum nimis frequens apud nos, quod oritur ex sponsis catholicis ad magistratum civilem aut praecones haereticos matrimonii causa confugientibus. « Nemo non videt huiusmodi motiva pari, imo fortiori, ratione urgeri posse in casu adversariorum. Tertio, denique, auctores, de hoc decreto tractantes, illud applicant generatim matrimoniis in Statibus Foederatis contractis, quia matrimonia advenarum excluduntur. Ita Gasparri, *De Matr., vol. 2, n. 1089;* Wernz, *De Matr., p. 277, not. 191;* Sabetti, *Comp. Theol. Mor., n. 913, q. 1;* Zitelli, *Apparat. Iur. Eccles., pag. 421;* Palmieri-Ballerini *vol. 6, n. 1193;* Bucceroni, *Theol. Mor., n. 1026.* Et hic auctor hunc

praecise casum considerat in casibus conscientiae, *n. 430, p. 554*, sponsorum nempe e Gallia in Status Foederatos Americae ad matrimonium contrahendum confugientium, et huiusmodi matrimonium validum esse iudicat.

Dña Catharina Laza e loco ubi vigebat caput *Tametsi*, Habana nimirum, Tampam venit. Quod illa Tampae continuo commorata sit per spatium saltem unius mensis, abunde constat ex actis. Emanuel Romeu testatur: « Caterina... contrasse matrimonio in Tampa, ove erano « circa tre mesi che risiedeva ». Iustus Fernandez Moiardin: « ..... vi « dimorava da due o tre mesi prima della celebrazione del matri- « monio ». Didacus Torres-Perez: « Caterina Laza visse circa tre mesi « in Tampa prima di celebrare il matrimonio ». Idem deponunt alii testes, qui minus categorice loquuntur. Ita Aloysius Camargo: « .....gli « pare che furono tre o tre mesi e mezzo il tempo che la signora Laza dimorò in Tampa prima della celebrazione del matrimonio ». Aurelius Melero: « .....che non può precisare il tempo, ma che crede che furono « circa tre o quattro mesi ».

Contradicit Albertus Morales, qui respondit: « che non poteva pre- « cisare il tempo che Caterina Laza rimase in Tampa prima di mari- « tarsi, ma che gli sembra che furono pochi giorni ». Hoc testimonio, tamen probatio non redditur dubia, quia unus est contra plures, qui etiam maiore certitudine loquuntur. Confirmat ipse actor, qui ait: « Quand nous nous sommes mariés, il y avait à peu près un mois « qu'elle s'y trouvait ».

Neque praetermittendum est testes omnino silere de quovis itinere a muliere peracto temporis intervallo quod intercessit inter adventum eius Tampae, ante insulae obsidionem die 23 Aprilis 1898 incoeptam, et diem 15 Augusti, quo matrimonium celebratum est.

Frustra autem obiicit actoris Patronus inquisitionem non esse factam de statu libero contrahentium, et propterea non habuisse effectum Decretum S. Officii, quod talem inquisitionem tanquam conditionem sine qua non requirit. Omissio enim inquisitionis non probatur in casu, et illam factam fuisse praesumi debet, ex noto principio quod « omne factum rite factum esse praesumitur donec contrarium probetur ». Vis huius praesumptionis generalis, facto innixae matrimonii coram ecclesia celebrati, quod iuris favore gaudet, augetur in casu ex testimonio Rectoris Ecclesiae Tampensis, qui dicit: « Patrem de Carrière, S. I., diligenter inquisivisse de statu libero contrahentium, utpote verum in iis rebus accusatum ».

At quamvis etiam omissa fuisset inquisitio, non ideo irrita esset

acquisitio domicilii ad normam decreti S. Officii. Obligatio, enim, comprobandi liberum contrahentium statum urgetur tantummodo in eodem Decreto prout et quatenus in iure communi continetur, uti satis ostendunt verba: « dummodo status sui libertatem, *uti iuris est,* comprobaverint ». Omissio autem huiusmodi inquisitionis ex iure communi non irritat matrimonium.

Quoad clausulas essentiales, quarum omissio exsecutionem facultatis reddit invalidam, scribit Putzer, *Comment. in facult. Ap., n. 13, I. c.* « Quae in forma conditionali per coniunctiones, *sin autem, dummodo, postquam,* etc. per ablativum absolutum exprimuntur, communiter ita de valore esse censentur, ut iis non servatis nihil agatur. Excipiuntur tamen illae, quae, etiamsi non additae, ex rei natura seu de iure communi observari deberent, et habentur, si additae sunt, tanquam moniciones seu praecepta, quae obligant nisi adsit causa sufficienter excusans, ut mox infra.

Ex alio denique capite matrimonium validum censeri debet, nempe quia observatu impossibilis erat in casu lex tridentina, quatenus parochum proprium respicit domicilii, ac proinde praevalere debebat lex naturalis quae matrimonium permittit. Ita Instructio S. C. S. Officii, diei 6 Iulii 1817 ad Praef. Mission. Martinicae, Guadalupae, etc. (*Coll. S. C. Prop. Fid., n. 725:* « In medium afferremus theologorum, canonistarum opinionem, multiplices S. C. C. resolutiones, recentem denique Pii fel. rec. Papae VI decisionem, in eius epistola in forma Brevis. Episcopo Lucionensi in Gallia directa 28 Maii 1793 quae incipit *Perlectae sunt n. 3,* in quibus pariter legem tridentinam, quoad suum effectum, suspensam remanere etiam quoad illa loca, in quibus fuit publicata, atque in observantia servata, quoties aut non amplius observari potest, aut non potest observari quia pericula et obstacula insuperabilia, aut superatu difficilia offendantur; idque accidit, quando aut parochi desunt, aut facilis ad eosdem, et tutus non patet accessus ». Alia documenta pontificia eiusdem tenoris sunt: S. C. S. Officii, 15 Ianuarii 1784 ad Vicarium Ap. Sutchuen; S. C. Prop. Fide, die 1 Martii 1784 ad Vicarium Apostolicum Tunk. Orient., Epistola Pii VI ad Episcopum Lucionen., 28 Maii 1793, Epistola Pii VI ad Episcopum Geneven., 5 Oct. 1793; S. C. Concilii, 18 Ianuarii 1863; S. C. Prop. Fide, 2 Iulii 1827, ad 2um; S. C. S. Officii, 1 Iulii 1863.

Difficultas debet esse gravis, communis et diuturna. Gravis fuit iuxta depositiones unanimes testium. Uno ore deponunt commercium omne cum Insula Cubana, obsidione durante, a die 23 Aprilis scilicet usque ad diem 14 Augusti, anni 1898, vigiliam diei nuptialis, penitus

interclusum mansisse. Et fere omnes, nemine contradicente, declarant nec possibilem fuisse cum insula communicationem via cablegrafica. Exemplo sit testimonium Philippi Caballero: « Rispose che è vero che « prima e nel tempo della celebrazione del matrimonio fra Estevez e « Laza, la città di Avana era circondata da assedio, e che non era pos- « sibile non solo l'entrata e l'uscita dall'Avana fino a Tampa, nè in « alcun altro paese straniero, e che neppure era possibile la comuni- « cazione per via cablegrafica con Tampa ».

Difficultas erat etiam communis, quatenus opponitur particulari, « pro uno et non pro aliis », ut exponit Emus Gasparri, *vol. 2, n. 1175.* Minime, vere, requiritur ut difficultas existat pro maiore parte civium sive parochianorum, prout vellet cl. Actoris Patronus. Hic enim non agitur de abrogatione leges per cessationem finis ipsius adaequati, nec de derogatione legis per consuetudinem, seu legem quae moribus populi continetur et iisdem moribus seu actibus populi quodammodo promulgatur. Sed quaestio est de suspensione legis temporanea, et communis quae requiritur indoles difficultatis potius se tenet ex parte obstaculi quam ex parte numeri, relative ad totum paroeciae coetum, eorum qui impediuntur quominus legem servare possint. Hoc satis colligitur ex documentis S. Sedis, ubi de iisdem obstaculis fit sermo. Ita, S. Officium, diei 15 Ianuarii 1784 ad Vic. Ap. Sutchuensem: « Etiamsi promulgata ea lex fuerit, valere tamen matrimonia in praesentia duorom testium tantum, quoties in loco ubi matrimonium contrahitur, vel in vicino, ad quem sine periculo accedi possit, parochus vel alius sacerdos saecularis vel regularis non existat ab Episcopo deputatus, haec pariter Apostolica Sedes pluries interrogata respondit ». Item S. C. Prop. Fid., die 1 Martii 1784 ad Vic. Ap. Tunk. Oriental. « Caveat, praeterea, quod etiam in locis ubi decretum Tridentinum publicatum est, si tamen propter *distantium locorum* parochus commode haberi non possit, valida etiam habenda sunt matrimonia, iuxta resolutionem S. Officii adscriptum in notis Archivii (prout supra) ». Etsi pauci essent nubiles fideles in pago longe distante a sacerdote ad eorum matrimoniis assistendum deputato, valerent matrimonia eorum sine parocho contracta, quia causa ipsa communis est, distantia locorum nempe, et omnes afficit virtualiter, sive multi sive pauci sint, in eodem pago. In documentis pontificiis non fit quaestio de maiore vel minore numero, relative ad totum parochianorum coetum, eorum, qui per dictam causam communem a lege eximerentur. Idem elucet ex Instruct. S. C. Prop. Fide ad Praefectus Miss. Insulae Curaçao an. 1783 circa matrimonia pauperum, quam ita refert Gasparri, *De Matr., vol. 2, n. 1173.* « Praefectus exposuerat

auctoritatem civilem insulae legem tulisse, qua praecipiebatur catholicis matrimonium coram magistratu acatholico vel ministro protestante ante matrimonium religiosum coram parocho sub poena 500 florenorum. Ut autem contraherent coram magistratu acatholico vel ministro protestante, solvendi erant ab ipsis contrahentibus 50 floreni, ita ut si illi pauperes essent, et non haberent huiusmodi summam, contrahere matrimonium nullo modo possent ». Respondit S. Congregatio: « Cum vero inopes et miserabiles personae, si cogantur magistratum aut ministrum protestantem adire, nequeant persolvere 50 florenos..... parochus catholicus permittat, ut absque etiam sua assistentia matrimonium ineant, sed tamen praesentibus tribus vel saltem duobus testibus integrae fidei ». Non imponitur Missionum Praefecto, sive explicite sive implicite, ut exquirat quot numero sint huiusmodi pauperes, sed sufficit factum paupertatis quod ex sese plures amplectitur, non vero maiorem communitatis partem, ut eo ipso a lege eximantur.

Reapse in casu quam plurimi Habanenses cives, ut vel ex ipsa fugae causa, imminente obsidione nimirum, coniicere licet, et testes deponunt, ab insula evaserunt. Ita Franciscus Urrutia et Emmanuel Montero: « Come avevano fatto molte altre famiglie cubane, le quali avevano « ivi emigrato prima che gli Americani bloccassero Cuba ». E. Romeu: « Catharina Laza parti dall'Avana come molte famiglie, fuggendo l'asse- « dio ». Fatetur Actor in causa:

« Il est évident que l'impossibilité de communications dont je « viens de parler ne m'était pas particulière, mais qu'elle était commune « à tous ».

Profugi Habanenses, et alii eiusdem civitatis incolae qui forte ratione negotiationis, vel recreationis, vel alio quovis fine, tempore obsidionis incoeptae a patria exulabant, ordinem quemdam personarum constituebant qui uno communi obstaculo detinebantur ne ad proprium parochum recurrere possent.

Diuturna etiam erat, quatenus prudenter censeri potuit die quo matrimonium contractum erat, difficultatem cum Ordinario Habanensi vel proprio sponsorum parocho communicandi adhuc per unius mensis spatium duraturam fore. Declarat S. C. S. Officii ad Episcopum Vallispranensem die 1 Iulii 1863: « Quando difficilis nec tutus accessus, et ignoratur quandonam parochus haberi possit, et praevidetur spatium saltem unius mensis a loco abfuturus, nullusque alius sit, qui vices parochi suppleat, matrimonium valere absque praesentia parochi, servata tamen in eo quo potest, forma Concilii, nempe adhibitis saltem duobus testibus ».

De facto ab obsidione liberata est Urbs Habana die 14 Augusti, pridie nuptialis diei. Factum vero liberationis ignotum erat Tampae, ut ex testium depositionibus fit manifestum. Ipse Pater Actoris testatur: « Le mariage s'est célébré alors que le blocus durait encore ». Neque apparet quomodo notitia liberatae Urbis ad Habana usque ad Tampam ante matrimonium pervenire potuerit, si prae oculis habeatur quod deponit testis L. Camargo y Samy: « È certo che era impossibile la « comunicazione con Tampa per la via cablegrafica, poichè questa fu « distrutta dal Capo della Squadra Americana per evitare che arrivas- « sero aiuti alla piazza assediata ».

Cum illo conveniunt fere omnes testes in quantum negant possibilem fuisse communicationem cablegraphicam. Naves, vero etiam veloces, vapore impulsae, nonnisi spatio 32 horarum ab Habana usque ad Tampam transfretare possunt (Cf. Baedeker, *United States, p. 628 edit. an. 1910*).

Tempore quo matrimonium initum est iam quatuor fere menses duraverat obsidio. Circumsessione partis insulae septentrionalis per navium bellicarum discessum abrupta nondum reapse patebant ad Cubam aditus, et solum post aliquod temporis intervallum commercium cum insula gradatim instauratum est. Id autem ferebat natura rei, ordine pacis tam diu belligerantium gestis perturbato. Huiusmodi quidem facta eo usque tantum in praesenti quaestione aliquid habent ponderis, quo praesumptionem facere vel probationem de praevisione die 15 Augusti in Tampae oppido habitae respectu temporis quo adhuc duratura erat impossibilitas cum insula de re privata communicandi.

Quatuor testes obsidionem adhuc longo tempore duraturam tunc temporis praevidendum fuisse asserunt. Novem alii ancipites haerent, immemores praevisionis praeteritae, et unicus testis, qui dicit praevisionem fundatam haberi potuisse de commercio cum insula proxime instaurando, est Actor in causa qui ait:

« Le blocus de la Habane qui avait duré un certain temps « avant mon mariage, avait pris fin vers le commencement du mois « d'août » ... aperte contradicens non solum omnibus aliis testibus, sed etiam documento officiali, quo declaratur obsidionem finem habuisse die 14 Augusti.

Matrimonium, igitur, inter Petrum Estevez Abreu et Catharinam Laza, etiamsi dicatur mulierem ab obligatione personali legis Tridentinae haud exemptam fuisse, nec quasi-domicilium ad normam iuris particularis pro Statibus Foederatis Americae Septentrionalis acquirere

potuisse, validum censeri debet quia lex Tridentina observatu erat impossibilis.

Quibus omnibus perspectis et sedulo perpensis, Christi nomine invocato, Nos, infrascripti Auditores, pro Tribunali sedentes, et solum Deum prae oculis habentes, ad propositum dubium dicimus, pronunciamus, atque definitive sententiamus: non constare de nullitate matrimonii in casu, statuentes praeterea expensas esse solvendas a Petro Estevez Abreu.

Ita pronunciamus, mandantes Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut exsecutioni mandent hanc sententiam, et adversus reluctantes procedant ad normam sacrorum canonum, et praesertim *cap. 3 Sess. XXV, De Ref.*, Concilii Tridentini, iis adhibitis exsecutivis et coercitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna pro rerum adiunctis exstitura sint.

Romae, die 15 Iulii 1910.

Ioannes Prior, *Ponens*
L. ✠ S. Aloysius Sincero,
Iosephus Mori.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

III.

VARSAVIEN. SIVE LUBLINEN.

NULLITATIS MATRIMONII (SIEHEN-KOSCIELSKA).

Pio Papa X feliciter regnante, Pontificatus Dominationis suae anno septimo, die 21 Iulii 1910, *RR. PP. DD.* Auditores de turno *Gulielmus Sebastianelli*, Ponens, *Franciscus Heiner* et *Iosephus Mori, in causa* Varsavien. sive Lublinen., Nullitatis Matrimonii, *inter Dñum Thaddaeum Siehen et Catharinam natam Koscielska, repraesentatam per legitimum procuratorem Felicem Can. Marinelli* advocatum, *interveniente et disceptante in causa Vinculi Defensore ex officio sequentem tulerunt definitivam sententiam.*

In Ecclesia paroeciali Miloslaviensi, die 22 Iunii 1907 rite matrimonium contraxere Thaddaeus Siehen 23 annos natus et Catharina Koscielska undeviginti annorum. Haud fauste tamen cesserunt nuptiae. Sciendum enim est Catharinam quemdam Antonium Karski, virum

coniugatum et a sua uxore separatum ita deperiisse, ut futuri cum eodem contrahendi coniugii omnino fidem spoponderit. Hinc iurgia et graves contentiones Catherinam inter eiusque matrem Mariam, quae, ad filiam avertendam ab adulterino amore, primum spiritualibus exercitiis vacaturam eam in oppidum Posnania misit: deinde Thaddaeum Siehen uti sponsum ei proposuit, et cum eo matrimonium initum fuit. At quadriennio nondum a contractis nuptiis elapso, Catharina virum reliquit, et adivit Curiam Varsavien. ut suum matrimonium nullum declararetur ex capite vis et metus. Confecto processu, iudices die 30 Iunii 1909 decreverunt non constare de nullitate matrimonii; a qua sententia Catharina appellavit ad Iudicem Delegatum Apostolicum Lublinensem. Hic, processualibus tabulis ad trutinam revocatis, primaevam sententiam infirmavit, et matrimonium nullum atque irritum declaravit. Uti par erat, instante defensore Vinculi ex officio, ad H. S. O. causa delata est, et hodie discutienda proponitur sub consueto dubio:

An constet de nullitate matrimonii in casu?

Consensus, sine quo matrimoniale foedus concipi nequit, debet esse immunis a qualibet coactione sive physica sive morali; hinc non solum vis, sed et metus matrimonium invalidat, uti eruitur ex capitibus 14, 15, 28, *De Spons. et Matrim.* « Matrimonium (*legitur in cit. cap. 14*) solo « consensu contrahitur et ubi de ipso quaeritur, plena debet securitate « ille gaudere, cuius est animus indagandus, ne per timorem dicat sibi « placere quod odit, et sequatur exitus, qui de invitis solet nuptiis pro« venire ». Et merito; quamvis enim metus non auferat eligendi consentiendique facultatem, reddit tamen voluntatem procliviorem in eum actum, a quo alias is, cui metus incutitur, se abstineret. Proinde per metum illa plena aufertur libertas, quam sacri canones requirunt in nupturientibus. At non eamdem habendam esse metus omnis rationem voluerunt prudentissimi legum latores. Hinc metus levis attendi non debet, ne ex quacumque causa matrimonia nulliter contracta declarentur. Requiritur proinde metus gravis, quem vulgo dicunt cadentem in constantem virum. Debet praeterea incuti a causa libera, i. e. ab homine et absque iure, videlicet iniuste, ac in eum finem, ut extorqueatur matrimonialis consensus.

Hisce positis, dictum est Catharinam vehementi amore exarsisse erga Antonium Karski et non obstante prohibitione pluries ei a matre facta, ipsa in suo proposito perseverabat eidem nubendi. Id candide Catharina fassa est, et nedum eius mater sed et caeteri testes incunctanter affirmarunt. Res ita se habebant, cum Thaddaeus Catharinam ambire coepit, eamque in uxorem petiit. Magna laetitia Thaddaei vota excepit

Mater; per hoc enim matrimonium obtruncabatur amor erga virum coniugatum, atque honestissime filia collocabatur. At Catharina adversionem contra eum sentiebat, evitabat eum, eumdemque interdum molestiis afficiebat. Ter manum Catharinae petiit Thaddaeus, et Catharina semel et iterum eum repudiavit, atque ultimo cum eo contraxit sponsalia, frigida tamen et indifferens. Imo suam aversionem ita descripsit iudici Varsaviensi: « Displicuit mihi Dñus Siehen, quidam affectus odii « et abominationis erga eum in me est ortus et minime hoc celavi coram « ipsomet et aliis manifestabam. Dñus Siehen amorem suum denique « mihi declaravit, sed propositionem eius repudiavi ». Nec repugnantia cessavit contracto matrimonio. Etenim, uti deponit mater: « Infelix fuit « eorum convictus. Haud semel Catharina ad me adventabat et conque- « rebatur, quod maritum amare nequit, quod difficile est ipsi cum eo « vivere; petiit ut ab eo separari posset. Exprobravit mihi filia, quod « voluntatem eius fregi et ad nubendum Siehen coegi ». Hac vero existente repugnantia et animi aversione, violentia praesumitur et libertas arcetur, uti tenet S. Rota *in Dec. 326* coram Ludovisio *n. 7 et 19* et tradit Cosci, *De separat. thor., lib. 1, cap. 8, n. 54,* scribens: « Ex parte « mulieris per testes dicitur probatus metus, si deponant... de ipsius « aversione erga coniugem ante et post matrimonium ».

At metus in casu non solum praesumptive, sed et directe probatur, ex confessione videlicet utriusque coniugis et ex omnium fere testium depositione. Constat enim Catharinam Koscielska suas aerumnas in supplici libello ita enarrasse: « Fere quotidie lacrymas profundebam, « mater vero ob resistentiam suam semper ira erga me erat inflammata; « tractabat me severe; inobedientem infantem appellabat, id quod maxi- « mum in modum me exhauriebat et excitabat, adeo ut totam modicam « de cetero animi constantiam, propositique tenacitatem perdiderim... « In quantum vero dies nuptiarum appropinquaverit, maiore cum con- « stantia ac pervicacia postulabam a matre, ut me ad hoc non cogeret; « pro responso tamen magna in me effundebatur ira et clamitabat: « *ego sic volo, sic est faciendum, hoc est iam decretum* ». Et coram Iudice haec fassa est: « Tertia vice recepi consilium mariti, quia id mihi prae- « cepit mater, quae expressis mandatis, iussis, ira et minis me e domo « expulsuram, et in monasterio clausuram, et benedictionem maternam « esse denegaturam: ad accipiendum Siehen me coegit, et ad praestan- « dum assensum nubendi ipsi compulit ».

Dñus Siehen, pluribus relatis circumstantiis, iuramento confirmat suam uxorem nonnisi ob coactionem illatam a matre secum nuptias inivisse. At maxime huc attendenda venit Catharinae matris depositio,

quae sequentibus verbis describit quo modo suam filiam ad matrimonium coegerit: « Verum est (ait) Catharinam Dño Siehen unice vi ex « parte mea coactam nupsisse. Coegi eam decisivo iussu; minitabar pro « casu resistentiae collocationem in monasterio, id quod de facto facerem: « dicebam me eam esse repudiaturam, benedictionem maternam dene- « gaturam. Haec omnia eam perterrebant... Ego propositum meum non « mutarem, quia persuasum mihi fuit ipsam in mente habuisse suum « Karski et ideo Siehen noluisse ».

Haec confirmantur tum a sorore, tum a fratre Catharinae. Soror enim deponit: « Ad nubendum Siehen coegit Catharinam mater... Mater « definitive postulavit, ut Catharina Dño Siehen nuberet; minitabatur « in casu resistentiae expulsionem a domo et collocationem in mona- « sterio. Ut suppono, mater haec adimplere valeret ». Frater autem haec testatur: « Eadem die in vicino conclavi vox ad me est delata, quando « mater... dixit se ab aliis regi nolle; Catharinam vero nubere Dño « Siehen debere; aliter enim se in monasterio collocaturam eam esse. « Pridie nuptiarum, vel die nuptiarum denuo pervenit ad aures meas vox « matris ad Catharinam et expressiones has audivi: sic volo, talis mea « voluntas ».

Testimonia haec attendenda maxime sunt, quia consanguinitas non minuit, imo auget fidem ratione praesumptae scientiae et veritatis. Ceterum allata testimonia conformia sunt aliorum testium depositionibus, qui omni exceptione maiores in iudicio perhibentur, et ab ipso praeclaro Vinculi Defensore taliter declarantur. Nec immerito; praeter enim testimonium respectivi parochi de morum honestate ac credibilitate, quilibet testis tenetur iuxta praxim vigentem in Curia Varsaviensi ante examen, sacramentalem confessionem peragere. Ex his unum tantum proferam, Paulum nempe Tarasowicz, qui praeter alia haec habet « Tam « sponsalia quam convivium nuptiale erant aliquantulum tristia et anor- « malia. Ante ipsum egressum a palatio in Ecclesiam quum ante pala- « tium spatiarer, voces matris et Catharinae ex conclavi aedium ad me « pervenerunt, mater dixit: Tu debes, ego tibi impero; filia vero repe- « tebat tantum: Mater, mater!... ».

Fateor quaedam referri a Decano Miloslaviensi et a sac. Stanislao Hundt, quae aliorum testium depositionibus consonae non videntur. At ipsemet Decanus fatetur: « Familiam Koscielska parum nosco: raras « cum ea relationes sustineo, idque ludi tantum causa. In antecessum « tantum dico depositiones meas non esse valde attendendas. Extite- « rint de facto vis et metus... item nescio. Sciverint alii, de hac coa- « ctione ignoro. Ad interrogationem, utrum concursatio, sponsalia, nu-

« ptiae coniugum Siehen in ordinariis conditionibus sint peractae nec « ne, declaro: de concursatione, sponsalibus, personaliter me nihil scire ». Depositio igitur Decani Miloslaviensis nullo modo est comparanda cum declarationibus ceterorum testium, qui de propria scientia coactionem asseruerunt. Ad sac. autem Hundt quod spectat, innuere sat est quasdam dubias et difficiles quaestiones illum inter et coniuges Koscielska ortas esse, quibus factum est ut nuptias Decanus ipse benedixerit. Ceteroquin sac. Hundt fatetur: « Parum nota est mihi familia Koscielska... « de indole coniugum nihil certum dicere possum » etc. Quapropter, etiamsi is existimet Catharinam voluntarie nupsisse, haec opinio nec a longe obnubilare potest quod ab aliis in iudicio expresse atque explicite depositum est.

Cum ex allatis sat constet Catharinam sub influxu metus matrimonium contraxisse, videndum nunc est, an in themate de tali metu agatur, qui matrimonium invalidat. Et in primis ambigendum non est metum gravem fuisse. Siquidem ad metum gravem constituendum sufficiunt diuturnae et importunae sollicitationes, repetitae preces, aspera verba, durum eloquium, etc. Ex praedictis enim certissima suasio in animo patientis exoritur odii et indignationis parentum, vel Superioris, quod secundum omnes Doctores malum grave est, a quo voluntas, quamquam invita compellitur, eo magis si patiens rationabiliter timeat hanc indignationem diu vel semper duraturam. Ita Sanchez, *Lib. IV. Disp. VI. n. 14:* « Quis enim vir constans et prudens non reputabit grave malum « semper coram oculis habere infestum patrem, aut virum, aut alium, « a quo pendet et cum quo semper versaturus est? » Et Rota coram Emerix *decis. 870, n. 7.* « Suasiones et preces habentur loco compulsionis « et coactionis et ingerunt metum cadentem in constantem virum, « maxime quando venit a patre et aliis superioribus ».

Iamvero in casu mater Catharinae, ut eam cogeret ad nubendum Siehen non solum diuturnas sollicitationes ac importunas preces, sed minas etiam adhibuit, privationis videlicet haereditatis, denegationis benedictionis maternae, expulsionis e domo, ac detrusionis in monasterium; quae mala uti gravia et absolute, i. e. pro omnibus hominibus ab ipso iure habentur. Quod autem recensitas minas executura esset Dña Maria Koscielska, evincitur ex eius affirmatione « minitabar « pro casu resistentiae collocationem in monasterio, id, quod de facto « facerem »; ex attestatione eius filiae Aemiliae « ut suppono, mater « hoc adimplere valeret »; nec non ex eiusdem Mariae indole, quippe quae uno ore a testibus perhibetur absoluta in domo liberorum gubernatrix,

strenua, propositi tenax, pervicax, nervosa et dispotica, ita ut ipsemet vir eius eidem contradicere impotens esset.

Metus incussus Catharinae fuit etiam iniustus. Quamvis enim modica coactio licita sit parentibus, qui proinde liberos ad matrimonium impellere possunt per moderatos impulsus et increpationes verborum, iniustitiam tamen iidem committunt et iura filiorum laedunt, cum eos ad matrimonium contrahendum cum certa persona inducere moliuntur, etiamsi liberi coactioni causam dederint, uti constat ex *cap. 15, tit. I, lib. IV*, in quo dicitur matrimonium invalidum, si contractum fuerit cum metu, cui sponsus vel sponsa per delictum, seu concubitum illicitum causam dederunt. Neque dicatur in casu metum fuisse iustum, quia mater metum incussit, ut filiam retraheret ab illicito et adulterino amore Dñi Karski. Etenim laudanda quidem est mater Catharinae, quando in oppido Posnan filiam coegit, ut epistolam mitteret Karski ad fidem ei datam revocandam; at graviter reprehendenda, cum proprio imperio usa fuerit ad Catharinae voluntatem flectendam ut cum Thaddaeo Siehen contraheret.

Et metus revera in casu non fuit tantum gravis et iniustus, sed etiam directe incussus ad extorquendum consensum. Siquidem, omissis iis, quae superius allata sunt, quaeque per se sufficerent ad assertum demonstrandum, in summario suppletivo habemus duorum testium depositiones, quorum primus, i. e. Adam Bychowiec testatur: « Ex ultimis « cubiculis pervenit ad aures meas elata vox dominae Koscielska - « necessario nubere Thaddaeo debes, ego sic volo, aliter enim..... ». Alter, i. e. Carolus Baro Triher Czeco Gustsbesisten deponit: « J'ai « entendu que la mère l'a menacée de retirer toute sa dot, toute sa for- « tune, si elle n'épouserait pas M. Siehen ». Deinde, etiamsi admittere velimus, quod ab initio mater metum incusserit Catharinae, ut eam arceret ab illicito amore, quo coniugatum Karski prosequebatur, ambigendum tamen non est matrem in metu porrexisse in eum finem ut filia cum Dño Siehen matrimonium contraheret; proinde metus evasit directus ad extorquendum consensum pro coniugio ineundo.

Quibus omnibus rite ponderatis, Nos infrascripti Auditores de turno pro tribunali sedentes, Christi nomine invocato et solum Deum prae oculis habentes, ad propositum dubium respondemus et definitive sententiamus *Affirmative*, i. e. constare de nullitate matrimonii, proinde iudicatum confirmamus Delegati Apostolici Lublinen.

Ita pronunciamus, et dum Dñam Catharinam Koscielska ad omnes iudiciales expensas condemnamus, mandamus Ordinariis locorum et ministris tribunalium, ad quos spectat, ut executioni mandent hanc sen-

tentiam et adversus reluctantes procedant ad normam ss. canonum, et praesertim *c. 3, sess. XXV, De Ref.*, Conc. Trid. iis adhibitis executivis et coercitivis mediis, quae magis efficacia et opportuna, pro rerum adiunctis extitura sint.

Romae, 21 Iulii 1910.

L. ✠ S.

Gulielmus Sebastianelli, *Ponens.*
Franciscus Heiner,
Iosephus Mori.

Sac. Tancredes Tani, *Notarius.*

DIARIUM ROMANAE CURIAE

SEGRETERIA DI STATO

NOMINE

Sua Santità, con biglietto e con Breve della Segreteria di Stato, si è degnata di nominare:

29 Ottobre 1910. — L'Illmo e Rmo Mons. Donato Sbarretti, Arcivescovo di Efeso, Segretario della Sacra Congregazione dei Religiosi.

3 Novembre 1910. — L'Illmo e Rmo Mons. Pellegrino Francesco Stagni, dell'Ordine dei Servi di Maria, ora Arcivescovo di Aquila, Delegato Apostolico del Canadà e Terranova.

— Mons. Gabriele Colatei, già Uditore della Delegazione Apostolica di Colombia, Minutante della Segreteria di Stato per la Sezione dei Brevi Apostolici.

Protonotario apostolico ad instar participantium:

14 Settembre 1910. — Mons. Pietro Canétoli, Vicario Arcivescovile per la Basilica della Madonna di S. Luca, della diocesi di Bologna.

Prelati domestici:

27 Settembre 1910. — Mons. Luigi Maurano, Arciprete e Vicario Foraneo di Castellabate (dell'Abbazia *Nullius* della SS. Trinità di Cava dei Tirreni).

17 Ottobre 1910. — Mons. Giovanni Storck, decano e parroco della diocesi di Spira.

ONORIFICENZE

Il Santo Padre, con biglietto e con Breve della Segreteria di Stato, si è degnato di conferire le seguenti onorificenze:

La Commenda dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

22 Settembre 1910. — Al Sig. Conte Maria Bonifazio Massimiliano Hatzfeldt.

10 Ottobre 1910. — Al Sig. Gioachino R. Guerra, residente in Cadice.

— Al Sig. Cav. Romano de Soczynski, residente in Filippopoli.

14 Ottobre. — Al Sig. Dott. Luigi Dogniaux, di Iumet, della diocesi di Tournay.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Gregorio Magno, classe civile:

1 Ottobre 1910. — Al Sig. Antonio Laane, di Rozendaal, della diocesi di Breda.

11 Ottobre. — Al Sig. Vittore Kerekes, della diocesi di Munkacs.

20 Ottobre. — Al Sig. Oscar Gana Sérruys, già secondo Segretario della Legazione del Chile presso la S. Sede.

Il Cavalierato dell'Ordine di S. Silvestro Papa:

19 Settembre 1910. — Al Sig. Enrico Croci, di Roma.
— Al Sig. Ernesto Coletti, di Roma.
— Al Sig. Giovanni Battista Cortis, di Roma.

8 Ottobre 1910. — Al Sig. Iosè M. Alves, dimorante a Hong-Kong.

MAGGIORDOMATO DI SUA SANTITA

NOMINE

La Santità di nostro Signore, con biglietto di S. E. Rma Mons. Maggiordomo, si è degnata di nominare:

Camerieri segreti soprannumerari:

23 Settembre 1910. — Mons. Cesare Mambretti, dell'archidiocesi di Milano.
— Mons. Giovanni Damasceno Fiadeiro.

6 Ottobre 1910. — Mons. Giuseppe Zumbo, della diocesi di Reggio Calabria.

Camerieri d'onore di spada e cappa soprannumerari:

23 Settembre 1910. — Il Sig. Amedeo Gio. Battista Richardet, della diocesi di Parigi.

6 Ottobre 1910. — Il Sig. Guglielmo Antonio Riedemann, della diocesi di Osnabrück.
— Il Sig. Edgar Nölting, della medesima diocesi.

Cappellano segreto d'onore:

7 Settembre 1910. — Mons. Luigi Pattaroni, della diocesi di Novara.

NECROLOGIO

8 Ottobre 1910. — Mons. Leonardo Stefano Deda, dei Frati Minori, Vescovo di Alessio.

17 Ottobre. — Mons. Giuseppe Morticelli, Vescovo titolare di Cesarea di Filippo.

23 Ottobre. — Mons. Costante Ludovico Maria Guillois, Arcivescovo titolare di Pessinonte di rito latino.

29 Ottobre. — Mons. Giulio Varosy, Arcivescovo di Kalocsa (Ungheria).

Novembre 1910. — Mons. Simone Aichner, Arcivescovo titolare di Teodosiopoli di rito latino.

4 Novembre 1910. — Mons. Ernesto Fontana, Vescovo di Crema.

ERRATUM.

Num. 19 (10 oct. 1910) pag. 739, linea 4ª: *loco* « quamobrem post editas » *legatur:* « quamobrem praesertim post editas ».

APPENDIX

SACRAE CONGREGATIONIS CONCILII

I.

DECRETUM

DE QUOTIDIANA SS. EUCHARISTIAE SUMPTIONE.

Sacra Tridentina Synodus, perspectas habens ineffabiles quae Christifidelibus obveniunt gratiarum divitias, sanctissimam Eucharistiam sumentibus, *(Sess. XXII, cap. 6)* ait: *Optaret quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiae perceptione communicarent.* Quae verba satis aperte produnt Ecclesiae desiderium ut omnes Christifideles illo coelesti convivio quotidie reficiantur, et pleniores ex eo sanctificationis hauriant effectus.

Huiusmodi vero vota cum illo cohaerent desiderio, quo Christus Dominus incensus hoc divinum Sacramentum instituit. Ipse enim nec semel nec obscure necessitatem innuit suae carnis crebro manducandae suique sanguinis bibendi, praesertim his verbis: *Hic est panis de coelo descendens; non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt: qui manducat hunc panem vivet in aeternum* (Ioan., VI, 59). Ex qua comparatione cibi angelici cum pane et manna facile a discipulis intelligi poterat, quemadmodum pane corpus quotidie nutritur, et manna in deserto Hebraei quotidie refecti sunt, ita animam christianam caelesti pane vesci posse quotidie ac recreari. Insuper quod in oratione Dominica exposci iubet *panem nostrum quotidianum*, per id Ss. Ecclesiae Patres fere unanimes docent, non tam materialem panem, corporis escam, quam panem eucharisticum quotidie sumendum intelligi debere.

Desiderium vero Iesu Christi et Ecclesiae, ut omnes Christifideles, quotidie ad sacrum convivium accedant, in eo potissimum est, ut Christifideles per sacramentum Deo coniuncti, robur inde capiant ad compescendam libidinem, ad leves culpas quae quotidie occurrunt abluendas, et ad graviora peccata, quibus humana fragilitas est obnoxia, praecavenda: non autem praecipue ut Domini honori, ac venerationi consulatur, nec ut sumentibus id quasi merces aut praemium sit suarum virtutum (S. August., *Serm. LVII in Matth., De Orat. Dom., v. 7*). Unde S. Tridentinum Concilium Eucharistiam vocat *antidotum quo liberemur a culpis quotidianis et a peccatis mortalibus praeservemur (Sess. XIII, cap. 2).*

Hanc Dei voluntatem priores Christifideles probe intelligentes, quotidie ad hanc vitae ac fortitudinis mensam accurrebant. ***Erant perseverantes in doctrina Apostolorum et communicatione fractionis panis*** (*Act.*, II, 42). Quod saeculis posterioribus etiam factum esse, non sine magno perfectionis ac sanctitatis emolumento, Sancti Patres atque ecclesiastici Scriptores tradiderunt.

Defervescente interim pietate, ac potissimum postea Ianseniana lue undequaque grassante, disputari coeptum est de dispositionibus, quibus ad frequentem et quotidianam Communionem accedere oporteat, atque alii prae aliis maiores ac difficiliores, tamquam necessarias, expostularunt. Huiusmodi disceptationes id effecerunt, ut perpauci digni haberentur qui SS. Eucharistiam quotidie sumerent, et ex tam salutifero sacramento pleniores effectus haurirent; contentis ceteris eo refici aut semel in anno, aut singulis mensibus, vel unaquaque ad summum hebdomada. Quin etiam eo severitatis ventum est, ut a frequentanda coelesti mensa integri coetus excluderentur, uti mercatorum, aut eorum *qui essent matrimonio coniuncti.*

Nonnulli tamen in contrariam abierunt sententiam. Hi, arbitrati Communionem quotidianam iure divino esse praeceptam, ne dies ulla praeteriret a Communione vacua, praeter alia a probato Ecclesiae usu aliena, etiam feria VI in Parasceve Eucharistiam sumendam censebant et ministrabant.

Ad haec Sancta Sedes officio proprio non defuit. Nam per decretum huius Sacri Ordinis, quod incipit *Cum ad aures,* diei 12 mensis Februarii anni 1679, Innocentio Pp. XI adprobante, errores huiusmodi damnavit et abusus compescuit, simul declarans omnes cuiusvis coetus, mercatoribus atque coniugatis minime exceptis, ad Communionis frequentiam admitti posse, iuxta singulorum pietatem et sui cuiusque Confessarii iudicium. Die vero 7 mensis Decembris anni 1690, per decretum *Sanctissimus Dominus noster* Alexandri Pp. VIII, propositio Baii, purissimum Dei amorem absque ullius defectus mixtione requirens ab iis qui ad sacram mensam vellent accedere, proscripta fuit.

Virus tamen iansenianum, quod bonorum etiam animos infecerat, sub specie honoris ac venerationis Eucharistiae debiti, haud penitus evanuit. Quaestio de dispositionibus ad frequentandam recte ac legitime Communionem Sanctae Sedis declarationibus supervixit; quo factum est ut nonnulli etiam boni nominis Theologi, raro et positis compluribus conditionibus, quotidianam Communionem fidelibus permitti posse censuerint.

Non defuerunt aliunde viri doctrina ac pietate praediti, qui faci-

liorem aditum praeberent huic tam salubri Deoque accepto usui, docentes, auctoritate Patrum, nullum Ecclesiae praeceptum esse circa maiores dispositiones ad quotidianam, quam ad hebdomadariam aut menstruam Communionem; fructus vero uberiores longe fore ex quotidiana Communione, quam ex hebdomadaria aut menstrua.

Quaestiones super hac re diebus nostris adauctae sunt et non sine acrimonia exagitatae; quibus Confessariorum mentes atque fidelium conscientiae perturbantur, cum christianae pietatis ac fervoris haud mediocri detrimento. A viris idcirco praeclarissimis ac animarum Pastoribus SSmo Dño Nostro Pio Pp. X enixae preces porrectae sunt, ut suprema Sua auctoritate quaestionem de dispositionibus ad Eucharistiam quotidie sumendam dirimere dignaretur; ita ut haec saluberrima ac Deo acceptissima consuetudo non modo non minuatur inter fideles, sed potius augeatur et ubique propagetur, hisce diebus potissimum, quibus Religio ac fides catholica undequaque impetitur, ac vera Dei caritas et pietas haud parum desideratur. Sanctitas vero Sua, cum Ipsi maxime cordi sit, ea qua pollet sollicitudine ac studio, ut christianus populus ad Sacrum convivium perquam frequenter et etiam quotidie advocetur eiusque fructibus amplissimis potiatur, quaestionem praedictam huic Sacro Ordini examinandam ac definiendam commisit.

Sacra igitur Concilii Congregatio in plenariis Comitiis diei 16 mensis Dec. 1905 hanc rem ad examen accuratissimum revocavit, et rationibus hinc inde adductis sedula maturitate perpensis, ea quae sequuntur statuit ac declaravit:

1.° Communio frequens et quotidiana, utpote a Christo Domino et a Catholica Ecclesia optatissima, omnibus Christifidelibus cuiusvis ordinis aut conditionis pateat; ita ut nemo, qui in statu gratiae sit et cum recta piaque mente ad S. Mensam accedat, prohiberi ab ea possit.

2.° Recta autem mens in eo est, ut qui ad sacram mensam accedit non usui, aut vanitati, aut humanis rationibus indulgeat, sed Dei placito satisfacere velit, ei arctius caritate coniungi, ac divino illo pharmaco suis infirmitatibus ac defectibus occurrere.

3.° Etsi quam maxime expediat ut frequenti et quotidiana Communione utentes venialibus peccatis, saltem plene deliberatis, eorumque affectu sint expertes, sufficit nihilominus ut culpis mortalibus vacent, cum proposito se nunquam in posterum peccaturos: quo sincero animi proposito, fieri non potest quin quotidie communicantes a peccatis etiam venialibus, ab eorumque affectu sensim se expediant.

4.° Cum vero Sacramenta Novae Legis, etsi effectum suum ex opere operato sortiantur, maiorem tamen producant effectum quo maiores dispo-

sitiones in iis suscipiendis adhibeantur, idcirco curandum est ut sedula ad sacram Communionem praeparatio antecedat, et congrua gratiarum actio inde sequatur, iuxta uniuscuiusque vires, conditionem ac officia.

5.° Ut frequens et quotidiana Communio maiori prudentia fiat uberiorique merito augeatur, oportet ut Confessarii consilium intercedat. Caveant tamen Confessarii ne a frequenti seu quotidiana Communione quemquam avertant, qui in statu gratiae reperiatur et recta mente accedat.

6.° Cum autem perspicuum sit ex frequenti seu quodidiana S. Eucharistiae sumptione unionem cum Christo augeri, spiritualem vitam uberius ali, animam virtutibus effusius instrui, et aeternae felicitatis pignus vel firmius sumenti donari, idcirco Parochi, Confessarii et concionatores, iuxta probatam Catechismi Romani doctrinam *(Part. II, c. 63)*, christianum populum ad hunc tam pium ac tam salutarem usum crebris admonitionibus multoque studio cohortentur.

7.° Communio frequens et quotidiana praesertim in religiosis Institutis cuiusvis generis promoveatur; pro quibus tamen firmum sit decretum *Quemadmodum* diei 17 mensis Decembris 1890 a S. Congr. Episcoporum et Regularium latum. Quam maxime quoque promoveatur in clericorum Seminariis, quorum alumni altaris inhiant servitio; item in aliis christianis omne genus ephebeis.

8.° Si quae sint Instituta, sive votorum solemnium sive simplicium, quorum in regulis aut constitutionibus, vel etiam calendariis, Communiones aliquibus diebus affixae et in iis iussae reperiantur, hae normae tamquam mere *directivae* non tamquam *praeceptivae* putandae sunt. Praescriptus vero Communionum numerus haberi debet ut quid minimum pro Religiosorum pietate. Idcirco frequentior vel quotidianus accessus ad eucharisticam mensam libere eisdem patere semper debebit, iuxta normas superius in hoc decreto traditas. Ut autem omnes utriusque sexus religiosi huius decreti dispositiones rite cognoscere queant, singularum domorum moderatores curabunt, ut illud quotannis vernacula lingua in communi legatur intra Octavam festivitatis Corporis Christi.

9.° Denique post promulgatum hoc Decretum omnes ecclesiastici scriptores a quavis contentiosa disputatione circa dispositiones ad frequentem et quotidianam communionem abstineant.

Relatis autem his omnibus ad SSm̃um D. N. Pium PP. X per infrascriptum S. C. Secretarium in audientia diei 17 mens. Dec. 1905, Sanctitas Sua hoc Em̃orum Patrum decretum ratum habuit, confirmavit atque edi iussit, contrariis quibuscumque minime obstantibus. Mandavit insuper ut mittatur ad omnes locorum Ordinarios et Praelatos Regulares, ad hoc ut illud cum suis Seminariis, Parochis, institutis religiosis et sacerdotibus

respective communicent, et de executione eorum quae in eo statuta sunt S. Sedem edoceant in suis relationibus de dioecesis seu instituti statu.

Datum Romae, die 20 Decembris 1905.

† Vincentius Card. Episc. Praenestinus, *Praefectus.*

C. De Lai, *Secretarius.*

II.

DECRETUM

DE S. COMMUNIONE INFIRMIS NON IEIUNIS.

Post editum de frequenti et quotidiana SS. Eucharistiae sumptione decretum die 20 mensis Decembris 1905, concessasque a SSmo D. N. Pio PP. X die 30 mensis Maii eiusdem anni indulgentias omnibus Christi fidelibus, qui certas preces devote recitaverint pro quotidianae Communionis propagatione; post additum praeterea decretum *Urbis* et *Orbis*, die 14 mensis Februarii 1906 a S. C. Indulgentiarum et Reliquiarum, cuius decreti vi possent Christifideles per quotidianam Communionem lucrari omnes indulgentias, absque onere confessionis hebdomadariae, vix dicere est, quanta laetitia benigne huiusmodi S. Sedis dispositiones exceptae sint, praesertim ab Episcopis et moderatoribus religiosorum Ordinum. Excitato inde studio fovendae pietatis, quaesitum est, si quo forte modo consuli posset aegrotis diuturno morbo laborantibus et eucharistico Pane haud semel confortari cupientibus, qui naturale ieiunium in sua integritate servare nequeant. Quare supplices ad hoc preces delatae sunt SSmo D. N. Pio PP. X; qui, re mature perpensa auditoque consilio S. Congregationis Concilii, benigne concessit ut infirmi, qui iam a mense decumberent absque certa spe ut cito convalescant, de confessarii consilio SSmam Eucharistiam sumere possint semel aut bis in hebdomada, si agatur de infirmis qui degunt in piis domibus, ubi SSmum Sacramentum adservatur, aut privilegio fruuntur celebrationis Missae in Oratorio domestico; semel vero aut bis in mense pro reliquis, etsi aliquid per modum potus antea sumpserint, servatis de cetero regulis a Rituali Romano et a S. Rituum Congregatione ad rem praescriptis. Praesentibus valituris, contrariis quibuslibet non obstantibus.

Datum Romae, die 7 mensis Decembris 1906.

† Vincentius Card. Episc. Praenestinus, *Praefectus*

C. De Lai, *Secretarius.*